

DE
CHARLATANERIA
ERUDITORUM
DECLAMATIONES

D U Æ;

A U T O R E

J. B. MENCKENIO.

Ridendo dicere verum quid vetat?

AMSTELLODAMI,
M. DCC XV.

41404 10

CHARLATAHERIA

ERUDITORUM

DECLAMATIONES

D. E.

A. U. T. O. R.

J. B. MENCKENIO.

Edidit hinc verum quid dicitur?

AMSTELÆDAMI

M. DCC. XV.

Ad

Virum incomparabilem,

CHRYSOSTOMUM
MATHANASIUM,

Criticorum h. t. Principem.

QUoi dono lepidam novam hanc opellam,
Nugis *ψευδοσόφων* ineptiisque
Conditam? Tibi, docte Mathanasi,
Parens optime dulcium leporum,
Censor candide, fautor & chorage
Phœbi, qui ausus es elegante vena
Doctum doctius explicare carmen.
Quare habe tibi, quicquid hoc opellæ &
Qualecunque. Quod, o benigne Lector,
Fronte suscipe, si me amas, serena.

CHRYSOSTOMUM
MATHANASIVM

Criticorum h. e. Principum.

Uoi dono septimum novum hunc opusculum
 Quis vobis dicitur inquit
 Conduntur Tibi, doce Mathanasi
 Patens optime dulcium leporem
 Cetero candido, saepe de eorum
 Phasi, qui ante et eleganter vena
 Dolum dolum explicat carmen
 Quis habetis, quicquid hoc opusculum
 Quis dicitur. Quod, o benignus lector
 Fronte suscipere, si me amas, facias.

LECTORI SAL.

QUm abhinc
abiennio & quod
excurrit in
suavissimo ami-
corum consortio de eruditis
sermo incidere, qui varias
artes atque technas, ad
comparandam famam, plau-
sumque concitandum, com-
miniscuntur, Vir quidam
paulo amœnioris ingenii,
a 3 post-

PRÆFATIO.

postquam Guidonem Patinum Charlataneriam quintam, seu potius primam constituisse Medicinæ partem, narraſſet, multum utique præſtigiæ in uni-verſa re literaria deprehendi judicabat, dignamque rem eam arbitrabatur, quæ uberiori oratione diduceretur. Itaque cum mihi mox deinde in publica Magiſtrorum panegyri verba facienda eſſent, & eo ipſo tempore de juncundo

P R Æ F A T I O .

cundo themate eligendo
 circumspicerem , ala-
 cri animo spartam illam
 in me suscepi , cumque o-
 mnia absolvi eadem ora-
 tione non possent , quæ
 reliqua fuere , in proxi-
 mam occasionem rejeci ,
 quam nactus sum hoc ipso
 anno. Itaque conflatae sunt
 due oratiunculae , altera
 A. 1713. d. 9. Februa-
 rii , altera nuper d. 14
 Febr. recitata , quas ut
 a 4 pro-

P R Æ F A T I O.

protruderem in lucem, partim Virorum, quos veneror, autoritas, partim quorundam importuna preces perfecere: quodsi enim meo arbitrio agendum fuisset, hæc sane nequaquam erant proditura, quæ ne mihi quidem ipsi satisfaciunt, tantum abest, ut aliis sperem ad palatum futura. Quod vero barbaro Charlataneriæ vocabulo inscripsi Declamationes meas, exemplo

PRÆFATIO.

emplo non caret, cum & alii de pedantismo seu pedanteria literaria, de galantismo item literario & similibus nonnihil fuerint commentati, &, quantum ad ipsum Charlataneriæ vocabulum, Patinus, ut dixi, præiuerit, ut taceam Petrum Baelium, qui vitæ suæ diarium Calendarium Carlatanum inscripsisse traditur.* Latinus utique Circulatoriam di-

a 5 cere

*In diario novo Hagiensi, *Nouvelles Littéraires du 2 Mars 1715 pag. 73.*

PRÆFATIO.

cere poteram, cum vox illa ex
 Hetrusco ciarlare, quod est
 circolare seu decipere,
 descendat, unde Ciarlata-
 no seu Cerretano, cir-
 culator, & Gallicum Char-
 latan, quod veteres Ciar-
 latan scripsere.* Ceterum
 nemo me existimaverit op-
 timas scientias, in quibus
 ridiculum quidpiam anno-
 tavi,

* Ita existimat Menagius nelle Origini della
 lingua Ital. p. 170, quamvis idem non diffi-
 mulit p. 164, Cerretano ab oppido Umbriae
 Cæreto nonnullis derivari, quod Cæreta-
 ni totum orbem vano quodam ac turpi super-
 stitionum genere ludificantes, continuo pe-
 regrinentur, familia domi relicta.

PRÆFATIO.

tavi, contemnere, nam
Et crisin sanam probo, hi-
storias profiteor, pœsin a pue-
ris amavi, suspicio Mathe-
maticos acutos, peritos Me-
cos, Jctos prudentes, Theo-
logos pietate Et doctrina
conspicuos, ac reliquos o-
mnes, qui in ornandis
bonarum artium studiis o-
peram haud inutilem col-
locant. Id tantum propo-
situm mihi fuit, ut docerem,
quo fuce, quibus praestigiis
non-

PRÆFATIO.

nonnulli ad alliciendos incautos utantur, & quantum ubique sit in disciplinis inane. Qua in re ut antea Erasmus quoque, Agrippam, Naudæum, Lilienthalium, * aliosque laborasse constat, ita me illorum nonnunquam vestigia legisse neutiquam diffiteor: addidi tamen non pauca, & addi

* Erasmus scilicet in encomio Morie, Agrippa in libris de vanitate scientiarum, Naudæus in opusculo, quod inscripsit *Instruction à la France sur la verité de l'histoire des Freres de la Roze-croix*, & Mich. Lilienthalius in opusculo de *Machiavellismo literario*.

P R Æ F A T I O.

addi longe plura poterant,
nisi ad temporis, quod ora-
tiunculis his destinatum est,
normam redigenda omnia
fuissent. Adjeci ultimo loco
bina Programmata, his
ipsis Declamationibus publi-
ce praemissa, tum quod à re
nostra non essent prorsus
aliena, tum ut Typogra-
pho velificarem, qui paul-
lum augeri libelli molem
cupiebat, cujus arbitrio
cetera quoque, quae ad or-
natum

PRÆFATIO.

*natum spectare visa sunt,
fuere relinquenda. His i-
taque, benevole Lector, u-
tere fruere; vale.*

Phædrus L. III. Fabul. Æsop.

*Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiat ad se, quod est commune
omnium,*

*Stulte nudabit animi conscientiam:
Huic excusatum me velim nihilominus:
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam & mores hominum
ostendere.*

DECLAMATIO I.

*Magnifice Academiae RECTOR,
Reverendissimi Capituli Martis-
burgensis Legate splendidissime,
Spectatissime Domine Procancel-
larie,
Auditores ceteri, Viri gravissimi,
Juvenes optimi.*

Vetustissima inter Græ-
cos Romanosque ac
gentes alias consuetudo
fuit, Auditores, ut
omnium oculis repræsentarentur in
theatro, quæcunque sive supe-
riorum temporum memoria sive
præsens ætas & communis homi-
num vivendi ratio, læta aut tri-
stia, suppeditaret. Quæ cum
A ini-

initio ideo instituta essent, ut, quemadmodum sermone & scriptis, ita & gestu ipso velut in viva quadam rerum humanarum tabula ad virtutem amplectendam invitarentur mortales, successu temporis, cum lucri ingens cupiditas accessisset, ita degenerarunt, ut non æque nunc mores populi spectent mimi & fabularum actores, verum id curent tantummodo, qua ratione risus & cachinnos strepitusque ac plausus e spectatoribus elicere, aut si tristior fuerit materia, molliores animi affectus ciere oculisque lacrymas excutere valeant. Cumque adeo e plausu populi de virtute ac pulcritudine dramatis iudicium vulgo fieri consueverit, ita ut unius sæpe vel paucorum spectatorum plausus universa multitudo insano pruritu sequeretur, quidam eo processerunt, ut ære conduxerint, qui frequenter applaudent actoribus in scena, aliisque exem-

exemplo suo præirent. Uti enim optima quandoque dramata infelicissimam experta sortem, ac quovis subsannationum genere exagitata, sunt & explosa, ita non raro vidimus, vel insulsissimas fabulas suos habuisse admiratores plausoresque, ut exclamandum utique fuerit cum Horatio :

Insanos oculos & gaudia vana!

Ecquis ineptior vel indoctior fuit Joanne de Serres Gallo? at ille quoties de Thoma Moro tragœdiam repræsentaret, præsentate Richelio Cardinale, lacrymæ huic heroi ex oculis cecidere, quasi puero. Idem vero Richelius, quanti Vir ingenii, quam acutus & perspicax! in Petri Cornelii, ingeniosissimi Poëtæ, tragœdia, *Le Ciddicta*, quæ alios omnes ita fascinabat, ut publico judicio cunctis veterum & recentiorum tragœdiis longissime anteponeretur, nihil se videre fatebatur, quod magnopere placeret,

Rymer
of Tra-
gedy p.
8. sq.

4 DE CHARLATANERIA

autorque erat Academiae Francicae, ut tragœdiam acri censuræ subjiceret : quanquam pulcre causam suam egit Cornelius, supersedere se posse ratus apologia pro eo dramate conscribenda, quod, si vel vicesies repræsentetur, vidisse neminem pœniteret. Etenim mira res est plausus, &, ut in dramate persistamus, difficulter admodum cognoscitur, utrum plus valeat ad conciliandum plausum spectati cujusdam viri, atque adeo ipsius Principis, autoritas, an inconditæ plebis judicium & favor. Meministis, Auditores, quod Macrobius refert de summo Principe Julio Cæsare, cum, etsi maxime faveret Laberio, cum Publio Syro in scena contendenti, quem nimirum quingentis millibus invitaverat Romam, non potuisse tamen prohibere, quo minus populus favorem in Publium verteret, eoque his Laberium verbis fuisse allocutum :

Pelisson
Hist. de
l'Acad.
Franc.

Saturn.
L. II. C.
7.

Faven-

*Favente tibi me victus es, Laberi,
a Syro.*

Nec ignoravit lepidissimus Gallo-
rum Molerius, quantum etiam vul-
go placuisse juvet, quippe qui Co-
mœdias suas, antequam produce-
rentur in theatrum, pedissequæ præ-
legebat, & quæ minus illi arriderent,
diligenter emendabat. quanquam
multum & valuit aliquando ipsius
Regis Ludovici XIV judicium: nam
cum idem Molerius anno superio-
ris sæculi septuagesimo drama, quod
Civem Nobilem * vocat, prima vice
exhibuisset in teatro, Rege tacen-
te, plerique alii frigidius judica-
bant, at simul atque Rex iterum re-
præsentatum præstantissimum pro-
nuntiasset, nemo erat, qui velut ad-
nutum ipsius continuo non applau-
serit ambabus manibus. Ita & e
diversa parte unius quandoque im-
portunus jocus optimis dramatibus
nocuit: quod de Cariolano, Trage-

La Vie
de Mo-
liere p.
68.

1b p.
166. seq.

A 3

dia

* Le Bourgeois Gentilhomme.

6 DE CHARLATANERIA

Picc.
Fugit.
d'Hist. &
de Litt.
A. 1704.
P. III.
P. 544.

dia exquisitissima ab Abbate Gallo Abeille paucis abhinc annis composita, constat. Nam cum is, qui personam induerat Cariolani, in hanc sententiam sororem esset allocutus: * *num meministi, Soror, Parentis quondam nostri*: e turba spectantium nescio quis festivus homo exclamabat: ** *per meam fidem, si non meminerit, nec ego satis memini*; ex quo tanta subito inter spectatores orta obmurmuratio, ut nunquam posthac in scenam prodiret miser Cariolanus, quin derisiones omnium ac sibilos in se provocaret. Longus hic exspatiandi campus foret, si per omnia veterum & nostri ævi theatra vagari liceret. Ipse Æschylus, vir magni ingenii, cum Tragedias populo dederit nonaginta, vix vices octies vel ut alii ajunt, decies ter vicisse memoratur, cessit-

Pope-
Bloundt
Cens.
Erud.
p. 5.

* *Vous souvient il, ma Sœur, du feu Roy nostre Pere ?*

** *Ma foy, s'il n'en souvient, il ne m'en souvient guere.*

cessitque is tandem Sophocli, quamvis longe ætate juniore, & indignabundus ad posteritatis iudicium provocans, relictis Athenis in Siciliam emigravit inglorius. Pindarus, quem ne imitari quidem quisquam poterat, teste Horatio, cum auditores Thebanos nactus esset indoctos, quinquies carmine se superatum vidit a Corinna, quem *porcum* vocabat, ad proverbium *sub Minervam* adludens. Et læpius conquestus est nostra etiam ætate tersissimus inter Anglos Poëta, Johannes Drydenius, ea ipsa dramata, quæ Viris in hac arte exercitatissimis prælecta placuissent, postquam in scenam ducta fuissent, plausores admodum paucos vel nullos invenisse. Nec deessent aliorum exempla, qui cum leges theatri haberent perspectissimas, plausum tamen extorquere spectatoribus nequaquam potuerunt. Quod cum animadverterent rudiores quidam drama-

Athen.
L. VIII.
p. 374.
Plut. in
Cim. p.
483.

Ælian.
var. Hist.
L. 13.
c. 25.

Opp. P.
I. p. 515.
P. II. p.
329.

8 DE CHARLATANERIA

Rymer
of Trag.
p. 53.

rum auctores, nihil prius aut antiquius habuerunt, quam ut risum sollicitarent, adeo ut Castelvetrus suo tempore ipsam Salvatoris nostri sanctissimam passionem tam absurde atque indecenter testetur Romæ repræsentatam, ut, qui spectarent, in liberrimos cachinnos effunderentur. Quem Italorum morem imitati videntur Germani nostri, qui nullas se consequi laudes posse credunt, nisi scurrilia frequenter immisceant, quæ infimæ plebi ac fæci hominum risum clamoresque excutiant, eoque moriones & gesticulatores immittunt in scenam, qui quicquid inficetum spurcumque ac fœdum in buccam venerit, impudentissime effutiunt. Ita vero allici spectatorum numerum, quæstumque augeri ac nomen comparari posse arbitrantur, non ignari, quantum sit hominum dementiorum, qui cum decipi cupiant, dignissimi sunt qui decipiantur. Sed quid

quid moror hæc theatra, quæ ad fallendos paucos, eosque infictos & ineptos, excitata sunt: ipse Orbis universus theatrum est, in quo histrionum quodammodo partes sibi sumunt, qui famam gloriamque & communem mortalium plausum summa animi sollicitudine sectantur. De Guidone Patino memorant, quod, cum e quodam Medicinæ Candidato quæsvisset, quot partes tradantur Medicinæ, isque e communi sententia quatuor *Physiologicam, Pathologicam, Semeioticam & Therapeuticam* enumerasset, addiderit ipse quintam, quam omnium primam vocabat, *Charlataneriam* nempe, quam si quis satis non perdidicisset, eum Medici nomine prorsus censebat indignum. Nec inepte Patinus censuit: nam ut agyras taceam & circulatores, qui in pulpitis & theatris per fora & compita viasque publicas miseræ plebi imponunt, nugas-

IO DE CHARLATANERIA

que ac nubem pro Junone vendunt, quotusquisque est hodie Medicorum, qui non *πρατισοχειραγυματα* sua ubique jactet, vividos nimirum latices, olea incombusta, hieras hermeticas, panaceiam, mumiam magneticam, aurum potabile, pulveres vipereos gemmatos, besoardicos, theriacales essentias, tincturas, & id genus remedia alia sexcenta, quæ novis nominibus, Arabicis dicam an Abracadabricis, involvunt. Enimvero non in Medicis tantum quæfiveris Charlataneriam, quin potius ubique se prodit inter eruditos, qui se Diis proximos esse arbitrantur, si plausum, quem non minus quam vitalem auram studiose captant, fuerint consecuti. Quæ de re cum pauca verba ad vos facere constituerim, Auditores, oro vos quæsoque, ut animis benevolentissimis linguisque faveatis.

Quemadmodum circulatorum sua plerumque privilegia & diplomata
jacta-

jactare solent, titulosque adsciscunt:
 miros & portentosos, ita in Orbe
 erudito universo non pauci depre-
 henduntur, qui novis honorum ti-
 tulus decus præcipuum ac famam
 quærunt. Nota sunt in Hispania
 Archi-Cosmographorum, Archi-
 Historiographorum, Archi-Mathe-
 maticorum nomina, quibus si qui
 fuerint a Rege decorati, ii demum
 in studiis illis, in Historia, Mathe-
 aliisque, principatum gerere existi-
 mantur. Quis Italorum nescit
 Academias, quæ raris ac ridendis
 nominibus celebrari se gestiunt,
 quales sunt Argonautæ, Seraphici,
 elevati, inflammati, Olympici, Par-
 thenici, Inthronati, tum & obscuri,
 immaturi, infœcundi, obstinati, of-
 fuscati, otiosi, somnolenti, inhabi-
 les, phantastici. Quin ipsa etiam
 nomina ex Italis aliqui mutare con-
 sueverunt, tempore imprimis Pauli
 II. Pontificis, quo Majoragius alii
 que, exemplo Pomponii Læti, ab-

jectis

Naudé
 Malcu-
 rat p. 79.
 83. seq.

12 DE CHARLATANERIA

jectis nominibus, quæ nova ipsis videbantur, vetera illa Romana revocabant. Sed ut ad titulos redeamus, non sunt tacendi hic acerrimi æmuli, Julius Cæsar Scaliger & Casparus Scioppius. Ille enim e Principum Veronensium de Scala sanguine se ortum, responsis prudentum in Academiis pluribus ambrosiose corrogatis, docebat, Criticumque se, Poëtam, Medicum & Philosophum vocabat: hic vero, nobili pariter profapia juratis testibus asserta, hoc vulgo elogio conspiciebatur: *C. Scioppius, Patricius Romanus, Eques S. Petri, Consiliarius Imperatoris, Regis Hispaniarum & Archiducis Austriæ, Comes Palatinus & Comes de Clara valle.* Prætermitto exempla eorum, qui ut multo inferiores Scaligero & Scioppio fuerunt doctrina, ita id unice spectarunt, ut longam ostentent titulorum seriem, quod id plurimum valere existimarent ad conciliandam erudi-

ruditionis opinionem. Et sæpeutique miratus sum patrum nostrorum ambitionem, quippe qui Illustrium, Excellentissimorum, Clarissimorum, Spectabilium compellationes, olim Principibus tantum Regibusque ac Senatoribus Romanis concessas, in Scholam transtulerunt. Videas hodie, ut loquitur Vir elegantis ingenii, multos vocari velle *Clarissimos*, qui extra mœnia Civitatis prorsus sunt incogniti; *Magnificos*, quod urget res angusta domi; *Consultissimos*, quibus parum aut nihil consilii; *Excellentissimos*, quos vel tyro antecelleret scientia. Enimvero cum olim Carolus Magnus, Romanorum Imperator, in inscriptione Libri, quem de *Imaginibus* contra Græcos scripsisse traditur, Viri Excellentissimi & Spectabilis * elogio mactetur; ecquis est hodie

Mabil-
lon. de
Re Di-
plom. L.
II. Span-
hem. de
usu Num.
p. 605.
Lilien-
thal de
Mach.
Litter.
p. 152.

* Prostat opus opera Eli. Phil. h. e. Jo. Tili editum in Gallia 1549 hoc titulo: *Opus Inlustrissimi, & Excellentissimi, seu Spectabilis Viri, Caroli Magni, nutu Dei, Regis Francorum &c.*

die inter Doctores umbraticos, cui idem (quandoquidem usus est vocabulorum tyrannus) jure optimo maximo non competat: ut infanire propemodum videantur hoc tempore, qui apud nos, ut Bullialdus quondam inter Polonos, * Excellentia^e compellationem non admiserit. Quin & eo processit sub ipsis instaurata^e eruditionis initiis honorum cupiditas, seu titulomania, ut non deessent, qui Bartolum Jctum, velut alterum cultioris Orbis caput, invictissimum vocarent. Taceo Scholasticorum elogia Doctoris Angelici, Seraphici, subtilis, illuminati, mirabilis, universalis-

Baillet
Jug. T.I.
P. 205.

contra Synodum, qua in partibus Gracia pro adorandis imaginibus stolide sive arroganter gesta est.

* *Mons. Boullaud Math. etant en Pologne, comme on le traitoit souvent d'Excellence, vint à s'en facher, disant qu'il ne meritoit pas ce nom là. Quelqu'un alors luy repliqua, qu'il ne devoit pas s'en facher, qu'en Pologne on le donnoit à tout le monde. v. Colom. Mel. Hist. pag. 13.*

versalis, fundatissimi, resolutissimi, quæ totidem Scholæ Doctoribus καὶ ἐξοχῆν fuere concessa. Illud vero perridiculum, quod de M. Joanne Segero, *Poëta Laureato & Ludi oppidani Wittebergensis Rector, a viris fide dignis relatum accepi. Curaverat is in tabula ænea depingi Christum crucifixum, quem Segerus ille sub cruce stans Laconice compellabat verbis ex ore ipsius emissis: *Domine Jesu amas me?* Ad quæ Salvator cum amplissima honoris præfatione de cruce respondebat: *Clarissime, pereximie, nec non doctissime, Domine Mag. Segere, Poëta Laureate Cæsaree,*

* Is natus Gryphiswaldiæ 1582, a Reimaro Seltrecht Jcto & Com. Pal. ob facultatem scribendorum versuum Laurea donatus est, deinde Vitembergæ Con-Rector, paulo post Phil. Magister ac demum Rector factus scholæ oppidanæ, scripsit Lexicon Quadrilingue, Orationes & Poëmata, & in ipsa schola, dum officio suo fungitur, forti apoplexia correptus, altero post die decessit 1637. die 14. Mart. Conf. Buchneri Dissert. Acad. cccxiv. p. 387.

ree, & Scholæ Vitebergensis Rector dignissime, ego amo te.

Neque vero inficiandum, multum omnino ad fallendos imperitos & indoctos referre, quo quid titulo quave appellatione veniat, quod illi non ignorant, qui vel libellos emittunt in publicum, quibus opus est suspenſa hedera, vel ad lectiones aut declamationes publicas populum invitant. Nam ut a declamatoribus faciam initium, omne tulisse punctum sibi persuadent, qui materiam selegerint raram auribusque dignam. Quo pertinet illud, quod de Alano de Insulis refertur, qui cum se de Trinitatis mysterio publice verba facturum divulgasset, incredibilem hominum multitudinem concitaverat, quorum curiositatem castigaturus, ascendit quidem in suggestum, verum cum pauca verba protulisset, *sufficiat vobis*, inquit, *vidisse Alanum*, ac protinus iterum descendens
omni-

Sartor.
Cister-
tio Bis
tert.
tit. 20.
p. 559.

omnium exspectationem fefellit. Atque hinc excogitatum apud nos Pansophorum vocabulum videtur ab his, qui ut quæstum faciant, omnes Philosophiæ recessus, omnes aditus se reclusuros jactitant, cum vix tamen emarcidam quandam ac elumbem Philosophiæ partem satis absolvant & exhauriant. * Plu-

B ra

* De his graviter queritur Cl. Lilienthal in Machiavellismo Liter. p. 96. his plane verbis: *Inter ineptos gloria, per promissa multa, caupones numerantur, qui in Academiis Collegia Pansophica more pessimo indicunt. Hanc Pansophiam profiteri, & sub splendido ejusmodi titulo juventutem decipere numisque defraudare, plurimis admodum solemne est: sed solemnis simul est insania. Quantus enim, quaso, furor, ipsius Dei, qui solus scit omnia, invadere jura? Quanta stultitia, docere aliquid velle, quod in rerum natura non datur; quam misera etiam ista est Pansophia, que ultra sex ad summum disciplinarum circulum non extenditur? Profecto, aut me omnia fallunt, aut nimis stupida oportet fuisse ingenia Philosophorum antiquorum & recentiorum, qui ferme omnem atatem sapientia dederunt, quam nostris juvenibus a Pansophis illis datum est emetiri unius anni tempore. Publica coërceri lege hominum ille furor, ex judicio Morhofii Polyb. T. 1.*

ra dicturus eram de iis, qui speciosis nominibus Auditores ad scholas suas pertrahunt & allectant, nisi verendum mihi esset ne aliqui minus æquo animo laturi sint, artes suas fraudesque tam manifeste prodi.

Venio ad librorum titulos, in quibus nihil magis quam fidem desideres: nam cum magnifice plerique instructi sint & nihil non promittant insolitum ac magnum, sæpissime deludunt corvos hiantes. Jucunda sunt admodum quæ de Græcis C. Plinius Secundus refert, ubi *Inscriptionis*, inquit, *apud Græcos mira felicitas: κρητων inscripsere, quod volebant intelligi favum: alii κρητας ἀμαλθειας, quod Copiæ cornu, ut vel Lactis gallinacei sperare possis in volumine haustum. Jam Muse,*

Nat.
Hist. L.
I. p. 8.
seq.

L. I. C. I. §. 24. deberet; quibus Magistris potentissima ad ignorantiam via sternitur, omnis solida doctrina evertitur, in cathedras, in forum cruda studia propelluntur, pro Philosophis jejuni & frigosi terminorum nomenclatores, pro Mercuriis stipites & trunci ubique in seculi nostri infamiam triumphant.

ſα, πανδέκται, ἐγχειρίδιον, λειμῶν, πίναξ, ὄχρῆδιον, inscriptions, propter quas vadimonium deſeri poſſit. At cum intraveris, Dii Deæque, quam nihil in medio invenies. Haecenus Plinius. Quemadmodum vero hunc morem ipſi paulo poſt Romani, eodem teſte, imitati ſunt, ita noſtros homines facetiſſimos titulos excogitaſſe, mirum nemini videbitur. Hinc tot videas antiquitatum ac elegantioris Latinitatis Theſauros, quos cum evolves pro theſauris carbones inveneris; tot Philoſophiæ ac reliquarum ſcientiarum Nucleos abſque nucleo, arenam ſine calce; tot ſales & facetias, in quibus ne micam quidem ſalis inveneris; tot denique Atlantes & Theatra hiſtorica, de quibus merito exclames Catullianum illud:

Annales Voluſi, cacata charta!

Tacco tot claves aureas, methodos regias, gradus ad Parnaffum, Occa-

Baillet
Jug. T.
I. C. 13.

peos veritatis, fortalitia scientiarum, inventaria cerebri humani, & libros alios sexcentos, quibus, ut emptores allicerent, ex splendido tituli ornatu hedera suspenditur. Nonnulli titulos multis allegoriis ac figuris rhetoricis exornant, seu potius involvunt, ut, quid propinare Lectoribus velint, vix possis, omnili-
 cet ingenii vi adhibita, divinare. Quis enim in Joannis Haji *Triumpho veritatis, ordinati evangelii quadriga invecta, Sanctorum Patrum exercitu stipata*, qui Duaci anno superioris seculi nono prodiit, Harmoniam quandam Euangelistarum quaesiverit? Aut quid permovit Medicum Lipsiensem, qui ante complures annos hunc libello suo titulum fecerat: *Jus publicum, hoc est, theses Medicæ de dolore capitis?* Quid memorem *Fratrum Rosæ Crucis Famam escanziam reducem, buccinam jubilei ultimi, Evæ hyperboleæ prænuntiam, Montium Euro-*

Ale-
gambe
Bibl. S.
J. p. 459.
460.

Naudé
Pist. des
Fr. de R.
C. p. 96.
seq.

Europæ cacumina suo clangore ferientem, inter colles & convalles Araba resonantem? Quid Amphitheatrum Sapientiæ æternæ solius veræ, Christiano-Cabalisticum, divino-Magicum, nec non Physico-Chymicum, tertriunum Catholicum, instructore Henrico Cunrath &c. aliaque titulorum portenta, de quibus idem dixeris, quod de Cumæa Sibylla Virgilius Poëta:

Æn. 6.

Horrendas canit ambages, antroque remugit

Obscuris falsa involvens.

Quandoquidem vero de libris dicere cœpimus, non possumus hoc loco eos prætermittere, qui se beatos imprimis existimant, si nullum facile mensem, annum nullum abire patiantur, quin ex fœcundissimo ingenio aliquid promant novi, vehementerque commoventur, quando fœtus suos, quos tantopere amant ac fovent, in Doctorum ephemeridibus prætermittos vel saltim non

Lilien-
thal de
Machia-
vel. Lit-
ter. §. 4.

omnes sat multis elogiis ornatos, ac impensius viderint Lectoribus commendatos. *Nimirum*, ut utamur verbis Viri eruditi, *in sæculo vivimus sæculo, quo, ut non nemo lepide pronuntiavit; Eunuchi gignunt & mulæ pariunt, id est, ubi scribendi iste prurigo multos adeo corripuit, ut sibi persuadeant, orbi erudito ingenti detrimento futurum, si cogitationes suas, quibus mire sibi placent, privatorum parietum carceribus includant. Adeoque singulis fere mensibus concipientes se ipsos, nemine urgente, præcipitant, cæcosque catulos pariendo in hoc solum gloriantur, nullis sibi doloribus enixos factus constitisse: in hoc unice intenti, ut in officinis librariis chartarum suarum faces, in Catalogis vero librorum nomina sua infausta conspiciantur. Quin & eo processit effrenis quorundam ambitio, ut, cum toties tabernis librariis scripta sua nequicquam obtulissent, immensos sumtus*

evul-

L'Esprit
de Patin,

evulgandis illis facerent, Ulyffem Aldrovandum imitati, qui centena millia, totumque adeo patrimonium in editione fuorum Operum absumpsit, quæ publicis Bibliothecis, ut liberalitatis suæ æque ac doctrinæ exstaret monumentum, gratis inseruit.

Præterea fertilissimi Scriptores illi, quo magis per ora volitent eruditorum, nullam facile lucubratiunculam aut declamatiunculam emittunt, quin excellentis cujusdam Viri nomen præponant, sive quod famam, quam avidissime aucupantur, illorum commendatione consequi se posse sperent, sive quod, ut Apion quondam Grammaticus, quem Tiberius Cæsar *cymbalum mundi* vocabat, immortalitati donari a se credant, ad quos aliquid composuerunt. Hi sunt illi, qui dum donant suos libellos Mæcenatibus, tantum abest ut donent, ut potius immenso pretio vendant,

Plin. H.
N. L. I.
p. 10.

chartaceis quippe munusculis istis munera aurea, torques, uniones captantes. Itaque diligenter expiscantur, quos omnium gratissimos habituri sint inscriptionum suarum remuneratores, quod in Francisco Hotomanno patuit, qui Observationes suas dedicaturus erat Justo Reubero, si centum ab eo Joachimicos præmii loco acciperet; verum is quidem tanti emere laudum suarum, quarum erat alioquin appetentissimus, cantilenas noluit. Quidam & ubi haud satis spem ipsorum impleverint ii, quibus scripta sua consecrarunt, mox priores titulos rescant, novosque patronos quarunt, quorum marsupiiis insidientur. Qua in re, nisi me omnia fallunt, Puteanus quoque humani aliquid passus est, qui cum *Historiam Insubricam* Philippo Wilhelmo primum, Principi Arausionensi, inscripisset, mox eam, præmisso *Historiae Barbaricæ* titulo, Philippo

IV.

Epist.
Hotom.
164.

IV. Regi Hispaniarum consecravit.

Alii, ut Thomas Fullerus, celebratissimus Historicus Anglus, Libros suos plurimis voluminibus partiuntur, singulisque singulos præponunt Principes aut Optimates, a quibus lucelli quippiam aucupantur. Et quis credat, deprehendi etiam, qui sibi ipsis foetus proprios plenis titulis inscribunt? quod de Henrico Ranzovio memoratur, qui cum *Historiam belli Dithmarsici* sub Christiani Cilicii nomine conscripssisset, eam nemini rectius quam Ranzovio dedicandam judicavit: ut taceam Andream Schottum, qui, quam ipse collegerat *Italiam illustratam*, a typographo Andrea Cambierio inscribi sibi passus est.

Nicholson
Engl.
Hist.
Libr. T.
II. p. 91.

Moller.
Intr. in
Hist.
Cimbr.
p. 630.

At nihil, ut Erasmus meus loquitur, omnium suavius, quam cum ipsi inter sese eruditi mutua ratione laudant, ac mirantur, vicissimque scabunt, cum mutuis epistolis, carminibus, encomiis sese extol-

Encom.
Mor.
p. 91.

p. 96.

lunt, stulti stultos, indoctos indo-
cti. Hinc illius suffragio discedit
Alcaeus, ille hujus Callimachus, ille
huic est M. Tullio superior, hic illi
Platone doctior. Et memini, e
nostratibus aliquem, ad capeffen-
dum in obscuro oppidulo Pædago-
gæ munus evocatum, cum alium
laudatorem non inveniret, carmine
proprio Marte elaborato sibimet
ipsi applausisse, simulque Philuræ
nostræ, quod tam charum caput
emitteret, graviter indoluisse. Nec
desunt forte, qui & scriptis suis ple-
na laudis & commendationis carmi-
na plurima, velut a Viris eximiis
sponte & ultro congesta, * præmit-
tunt, quæ vel composuerunt ipsi, vel
servis

* Pulchre hunc morem sequeris, dicam? an rides,
Mathanasi, qui libello tuo *le Chef d'œuvre d'un
inconnu &c.* non modo tot Theologorum ap-
probationes, verum & Bernardi Francisci Rudol-
phi Astreolidis Elephantii, artium secretarum
Magistri & Scholæ Utopianæ Conrectoris, tum
Chilperici Afiatidis aliorumque Carmina Græ-
ca, Latina, Anglica, Gallica, Belgica longo
ordine præposuisti.

servis suis aut clientibus extorserunt; Carolum V. quodammodo Rom. Imperatorem imitati, qui, quo majorem ageret in Hispania triumphum, præter ea quæ Protestantibus debellatis ceperat tormenta bellica, longe plura conflari in Germania insignibusque Hassorum & Saxonum ornari jusserat.

Contra hæc nonnunquam & antagonistam quærunt novi libellorum artifices, cujus æmulatione famam augeant, nihilque magis illos pungit, quam cum minime punguntur. Itaque *solertissimas nugas*, ut Seneca loquitur, quæ vix somnianti in mentem venerint, comminiscuntur, ut novi aliquid invenisse videantur, cunctaque, quæ rationi ipsisque sensibus conveniunt, magna impudentia oppugnant, non alio profecto fine, quam ut illustrem adversarium nanciscantur, cum quo bellissime depugnent. Quod cum ne sic quidem

Ep. 117.
L. 12.

dem impetraverint, in propria viscera ineptissime sæviunt; quod de Garopolo Poëta constat, qui carminis sui de Carolo M. censuram ipse acerrimam vulgavit.

Perinde & illorum ridenda temeritas, qui cum vident Virum magni nominis eximium quippiam prodidisse, illud (tametsi sit impar congressus Achilli) protinus velut e specula adoriuntur, modisque omnibus lacerant & sugillant, quod, si is pugnam non detrectaverit, se quoque sperent non nihil famæ & existimationis consecuturos in Republica literaria. Enimvero hi plerumque operam & oleum perdunt, cum nemo sit literatiorum hominum tam parum sui memor, quin insania sua frui patiatur infictos illos & insulsos. Quam in rem unicum producam Casparum Zieglerum, qui primus omnium in Hugonis Grotii libros de Jure Belli & Pacis commentatus, adversarium nactus

nactus esset Henricum Henninges, qui & ipse sola æmulatione ac famæ cupiditate ductus notulas in Grotium ediderat, in quibus subinde nostrum carpit & traducit, tum vero Zieglerus, *iste*, inquebat, *obscurus homo ex me gloriam quærit: imprudentissimus sim mortalium, si illius votis velificaturus, Zieglerum patiar cum pusillo isto gladiatore committi.*

Ceterum cum alios suarum laudum cantores non invenerint homines miserrimi, magna verborum pompa suam ipsi eruditionem extollunt, prorsus circulatoribus similes, qui suas panaceas cunctis morbis mederi ac annos Nestoreos & quandam quasi ἀγνεστίαν conciliare, rudi plebeculæ persuadent. In his exercitum ducit Gorgias Leontinus, qui maxima animi elatione ex omnibus, ut traditur, ausus est in conventu poscere, qua de re quisque vellet audire; quem imi-

Erythr.
Pin.
n. 39.

tatus

ratus est Jacobus Mazonius, qui ad omnia, quæ quis percontaretur, copiose respondebat ex tempore, nec ullam rem defendisse visus est, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non everterit. Sed omnium instar hic erit Franciscus Philelphus, qui alicubi magnificentius de se loquitur in Epistolis: *Unum Philelphus audet affirmare, vel insaniente Candido* (hoc nomen erat adverbium) *neminem esse hac tempestate, nec fuisse unquam apud Latinos, quantum constet ex omni hominum memoria, qui præter se unum idem unus tenuerit, exercueritque & Græcam pariter & Latinam orationem, in omni dicendi genere & prosa & versu. Tu si quem habeas alterum, memora. Quid taces homo miserrime?* Multum vero hi ad conciliandam famam facere arbitrantur, si eruditius aliis persuaserint, quasi plurima de rebus minime tritis volumina parata habeant, quæ, si justum incredi-

bilis

L. XVI.
Ep. 34.

bilis operæ pretium statuatur, confestim typis mandari possent. Ut nihil dicam de Johanne Bourdelotio & Marco Meibomio, quorum ille in Notis ad Heliodorum subinde provocat ad libros suos, quos nunquam in lucem prodiisse constat, hic vero cum Amstelodami viveret, grandissima volumina monstrabat adventantibus, quæ, si digno pretio redimantur (immensum autem statuerat) haud ultra invisurus esset eruditis; nemo facile superavit fastum Francisci Crucimani, qui, edita ad Henricum III. Galliarum Regem Epistola, * parata sibi jactat octingenta volumina, de cunctis rebus quæ humanæ scientiæ ambitu comprehenduntur, sua manu exarata, ac centum pluteis disposita, quæ se traditurum omnia Regi spondet, si vel pro singulis pluteis ducenti Joachimici sibi nume-

* Exstat illa, cum ipsa plutei delineatione, sub finem ejus Bibliothecæ Gallicæ. Conf. & Baillet. Jug. T. I. p. 439.

numerentur, vilissimum scilicet prothesauris immensis pretium.

Eryth.
Pin.
n. 22.

Atque hi intra promissa tantum substituerunt: longe vero ineptior mihi videtur Nicolaus Riccardius, Januensis, qui cum assiduam multorum annorum operam studiumque se collocasse jactaret in refellendis, quæ contra sacrum Concilium in celebri vulgatoque libro scripta essent, cumque eximium aliquod opus exspectaretur, vix tandem prodidit paucas quasdam plagulas, ut montibus parturientibus similis haberetur, qui murem ridiculum esset enixus. Et constat de Johanne Capellano, Viro alioquin pererudito, quod cum pensionem annuam nactus esset ab Henrico Aurelianensi Principe, ut de celebratissima Galliae viragine, quam Puellam vulgo Aurelianensem vocant, heroicum quoddam carmen, ad exemplum Homeri aut Virgilii, Gallico idiomate conderet, atque

atque is, quo diutius frueretur Ducis munificentia, annos plurimos impendisset huic labori, vulgato tandem frigidissimo poemate, quod *Puellam* * inscripsit, tantum abest, ut ingenti quam de se concitaverat, expectationi responderit, ut potius plerorumque in se scommata provocaverit, quos inter aliquis hoc in *Puellam* epigrammate lusit:

*Illa Capellani dudum expectata
Puella*

*Post longa in lucem tempora
prodit anus.*

Quem in censum, quoniam de iis dictum est hactenus, qui pridem vita functi sunt, nescio num referri etiam debeat e Soc. Jesu Johannes Harduinus, eruditæ Gallix lumen hodie ac decus præcipuum. Is ut multa hactenus edidit scripta cedro dignissima, Plinium imprimis, quo uno labore nominis im-

C mot-

* *La Pucelle d'Orleans.*

Mena-
giana P.
I. p. 15.
seq.
Conf. P.
II. p. 41.

mortalitatem consecutus est apud omnes, aliquid tamen paradoxo, dubium an animi gratia, an ut ordini suo, quod Crozius aliique suboluisse sibi visi sunt, velificaret, obtrudere eruditus voluit, istud nimirum, quod plerique Scriptores, Græci pariter ac Romani, atque adeo Patres quoque ipsi, ab otiosis hominibus & nescio qua falsariorum conjurata societate fuerint subornati. At cum id sparsim tantum & leviter scriptis suis insinuaverit, quæsitumque nuper admodum ab illo fuisset, ut systema quoddam hypothesium suarum proderet latiusque paulo deduceret, quæ hæcenus levi modo brachio attigisset, respondisse fertur, se spisso quodam volumine collegisse omnia, de quo sibi tantum ac supremo Numini constet, ceterum nihil ejus rei, quoad vixerit, proditurum, *

* Nimirum per litteras ab Amico mihi relatum est, his plane verbis respondisse Harduinum:
On le trouvera apres ma mort sur un papier

qua de re quid sperandum sit, naturae futuris dijudicandum relinquitur.

Sed satis de his; ad eos pergo, qui cum ipsi nihil habeant, quod prodant, vel polliceantur, satis tamen se tueri posse putant nomen eruditi, si cunctas suas facultates dilapidantes, quicquid ubique prodeat librorum, quos nec legunt quidem unquam, nec si legant, intelligunt, avidissime corradant, totosque montes & acervos voluminum congerant, quæ longo ordine velut in armamentariis disposita multoque auro ac purpura distincta aliquoties per diem hilari vultu adspectant, amicisque ac clientibus suis identidem ad nauseam usque, demonstrant. Imprimis vero caelum se manibus tetigisse ac Diis simillimos esse putant, cum in codicem quendam veteri manu exaratum

C. 2. in-
*grand comme la main, & il n'y a que Dieu
 & moy, qui le savent.*

inciderint, quem, ut ut exesos tantum literarum ductus lacerasque chartas ostendat, sitque vel centies ab eruditis sollicito studio collatus, cum ingentibus divitiis & quicquid in rebus humanis est deliciarum permutare nolint. Nostis, Auditores, quod de Fulvio Ursino, antiquitatis æstimateore maximo, refert Janus Nicius Erythræus: Pervetustis codicibus, inquit, quorum multos in sua bibliotheca habebat, immania pretia faciebat: atque illud accidit perridicule, quod cum die quodam Francisco Cardinali Toletæ Terentii Comœdias ostendisset, easque affirmasset ante annos mille fuisse conscriptas, ac revera essent antiquæ, sed mire depravatæ atque corruptæ, atque addidisset, nullam esse pecuniam quæ antiquissimi illius codicis æstimationi par esset; proh Deus, Cardinalis inquit, quid audio? equidem malletm codicem unum quantum-

Pinac.
c. 4.

vis recens impressum, sed castigatum emendatumque, quam decem alios mendosos & corruptos, quamvis Sibyllæ manu exaratos. Hæctenus Erythræus; peropportune profecto & argute omnia.

Sed quoniam de antiquitatum patronis dicere cœpimus, non erit ab hoc loco alienum, illorum notare insaniam, qui nihil laudant, nihil admirantur, nisi quod vetustatem redolet, & dum alios omnes ad morem Sinensium pro monoculis habent, se solos credunt duobus oculis instructos, quoniam non ea tantum, quæ ante pedes sunt, prospiciunt, verum & antiquissimorum temporum faciem exactissime cognitam habent & perspectam. Itaque si vel numulus aliquis multo situ & æruginè obductus, vel alia quæcunque vetustæ supellectilis particella ad illos deferatur, bone Deus, quanta gaudia, quantæ mox etiam curæ & sollicitudines, ut accurate exami-

nentur omnes apices, ac singula ju-
 stis commentariorum libris expo-
 sita ad posteros transmittantur. Isti
 nimirum sunt, qui Sibyllæ folia,
 carmina Carmentæ, Meandros Ly-
 cophronis, libros Numæ, mysteria
 aurei velleris, epitaphium Æliæ Læ-
 liæ, librosque Ægyptiorum, quos
 Apulejus dicit *litteris ignorabilibus*
prænotatos, nodosisque & in modum
rotæ tortuosis, capreolatimque con-
densis apicibus, a curiositate profa-
norum munitos, nullo negotio ac vel-
 uti aliud agendo interpretantur. Sed
 quam facile imponi sibi patiantur
 hi omnis antiquitatis promi condi,
 testes nobis sunt, ut alios taceam,*
 omni exceptione majores, Athana-
 sius Kircherus & Jacobus Gronovi-
 us. Erant Romæ quidam adole-
 scentes tasciviusculi, qui cum alicu-
 bi

Lib. II.
 Meram.

* Nam & huc referri poterat M. Zuerius Box-
 hornius, qui satyram quandam nactus Michaë-
 lis Hospitalii, eam ceu certissimum vetusti
 Scriptoris monumentum luculento Commen-
 tario illustravit. v. Colom. Partic. p. 123.

bi in urbe brevi excitandum ædificium intellexissent, ut Kircheri ingenium tentarent, eodem in loco clam defodi curabant scabrosam lapidem quem miris nonnullis & ad libidinem excogitatis figuris deformaverant. Quid sit? jaciuntur fundamenta novi operis; tollitur lapis, novum vetustatis monumentum, ipsa sui integritate admirandum; quæritur Ædipus; itur ad Kircherum. Is vero, viso lapide, tripudiare præ gaudio & pedibus terram pulsare, mox circulos, cruces & signa ad unum omnia tam concinne, tam apposite explicare, ut nihil supra. Quid Gronovius? Monstraverat illi Vir politissimus (quem vocat) Robertus de Neufville icunculam, ligneam metalliforis Saxonici habitu indutam, quales vulgo pueri apud nos inter pupas & crepundia servant. Gronovius, qui nunquam homines metallobajulos & natipellitos viderat,

Thef.
Ant.
Græc.
T. III.

vetustissimi, ut ipse loquitur, monumenti spectaculo admodum *lætatus*, *statim religiosam* in eo *memoriam renovari* *judicabat*, & cum *imagunculam* suam bellissime cæleri curasset, interpretabatur *Sacerdotem Germanum portantem navigium Isidis*. * Rifum teneatis amici.

Et quoniam incidimus in Gronovium, non possumus quin recordemur

* Ita vero inter alia in Thesauro Antiqu. Græc. statuam hanc depingit: *Est plane facies effera & incultam torvitatem præferens, velamentum externum capiti velando fere omne* (vides mitram metallifossoris) *usque ad ipsa supercilia abscondens, ita versus sinistram tergi partem descendens, ut illic commodo loco præbeat aliquid spissum, cui navicula (vasculum scilicet æri colligendo paratum) cujus longior pars ultra tergum eminent, inmititur. Vestis apparet longa, sed alte cincta ad liberiores ingressum, ita ut posterior pars (en natipellem, vulgo *Årslebet*) in humiliore esset in acumen aliquod desinens. Hic igitur est ille tam celebratus, si Græce placet, *ΙΕΡΟΦΟΡΟΣ*, si Latine, *bajulus ceremoniarum sacra ferens, non ad Musas, ut castus Poëta, sed ad horrendum sui luci secretum &c.* Ceterum ecquis Sacerdotem Germanum inter Græcas Antiquitates quæsierit?*

demur moris illius non minus ipsi quam Pantocriticis aliis perfamiliaris, ut nihil facile relinquunt intactum aut illæsum, verum quoties quisquam aliquid in literis prodit eximium, id continuo allatrent ac carpant, tantum quippe decedere rati suis laudibus, quantum optimorum scriptorum divulgatione accedit alienis. Dicite Auditores, ecquis vixit nostro ævo paulo literatior, in quem ille censuras aut satyras suas non emisit, etiamsi fuisset vix ullo facinore provocatus? Ceterum adeo ferre non potest eos, qui ab ipso diversa sentiunt, ut, cum aliquando Joachimus Fellerus noster, edita sub Francisci Dermassii nomine Epistola, ejus sententiam de nece Judæ oppugnasset, integris duodecim post mortem ejus annis non tantum ipsi Felleri ceu mortuo leoni acerrime insultaverit, sed & in innocentissimam Academiam imo & urbem Lipsiensem immani

42 DE CHARLATANERIA

modo debacchatus sit, Lipsiensem appellans argutandi rationem, cum absonam dicere vult aut inconcinnam. * Atque is plane similis videtur Caspary Scioppio (quamvis Latini sermonis elegantia variaque doctrina longe majori) quem *Carnem Grammaticum* dictum constat, quod non præstantissimos modo suæ ætatis viros, Scaligeros, Lipsium, Thuanum, Possevinum, Voffium, Stradam, Casaubonum, Mornæum ** laceffivit, sed & Phædrum Thracismi & ipsum Romanæ eloquentiæ patrem Ciceronem Barbarismi

Bayle
D. C. T.
Scioppi-
us. not.
K.

* Ediderat Gronovius An 1683. Exercitationes Acad. de pernicie & casu Judæ, in Actis Erud. ejus anni p. 513. a Frid. Ben. Carpzovio commendatas. Prodiit inde Felleri Epistola A. 1687, triennio post infelici lapsu exstincti. Hanc ergo Gronovius, cum alteram Exercitationum suarum editionem A. 1702. vulgaret, modeste adeo pro more suo refutandam suscepit. Qua de re Acta Erud. A. 1703. p. 5. merentur conferri.

** Il. Casaubonus ei dictus *Alpha Cathedrariorum*, & Phil. Mornæus dignus ob solæcismos naticidio.

rismi postulavit. Hi vero quid aliud tanto conatu, quam plausum quærent, quem ut prudentioribus nunquam extorquebunt, ita vix etiam apud insipidos quosdam & infulsos homines & talpa cæciores consequentur. Quod notum etiam & pervulgatum est de Claudio Verderio, Gallo, qui paucis plagulis, quibus *Censuræ Autorum omnium veterum & recentiorum* titulum fecit, ne ipsi quidem Antonio, Patri, pepercit, a quo fuerat in Bibliotheca Gallica honorificentissime commemoratus, veteres vero scriptores, atque adeo Tullium quoque, & Maronem, & Flaccum, acerrime perstrinxit, atque in hoc duritatem sermonis, in illo voces barbaras deprehendisse sibi visus est. Taceo Franciscum Robertellum, qui parem ferre non potuit, coque Alciato, Sigonio, Egnatio, doctissimis viris, dicam scripsit. *Inerat enim illi*, ut Imperialis Vicenti-

Morhof.
Polyh.
T. I. L.
l. p. 191.

Gaddi-
us de
Scrip-
t. II.
p. 296.

nus testatur, *turgida mentis ferocia*
 Et *effrenis civilis auræ cupiditas,*
quo nullum in secundis elatiorem,
aut in adversis infraetiorem inve-
nias. Taceo item Alexandrum Taf-
 sonum & Nicolaum Villanum, Ita-
 los, quorum hic Dantem, Petrar-
 cham, Ariostum, Tassum, quorum
 nominibus totus Parnassi chorus af-
 surgebat, aliosque recentiores, par-
 tim ut hebetes, tardos ac rudes,
 partim ut humiles, inornatos, abje-
 ctos, partim ut sine lepore, pondere
 & arte exhibilavit & explosit, ille
 autem ipsius Homeri, cui tantus
 honor est habitus, ut tanquam Deo
 Smyrnæi delubrum ejus in oppido
 dedicaverint, quingentas sententias
 & eo amplius in unum volumen
 collectas se habere, quas editurus
 esset, stulte ridiculas, gloriatus est.
 Istud vero libertatem appellant,
 quam, si quæ alia, literaria certe
 Respublica sibi vindicat plenissi-
 mam nulloque limite circumscri-
 ptam,

Erythr.
 Pin. c.
 pro. &
 XII.

ptam, scilicet ut impune alios de re minima laceffere & contumeliis afficere, ac, veluti Catullianus ille censor, vecordem liceat excitare rixam. Nata quondam erat levis inter Laurentium Vallam & Poggium Florentinum de vocum quarundam usu concertatio, quæ eo tamen paulatim invaluit, ut hic, atrocissimis in Vallam invectivis editis, cum non modo dementissimum omnium, furiosum, fatuum, monstrum, belluam, impium, de tractorem, vesanum, sed &, quod dictu horrendum, scortum Romanum vocaret; atqui is idem Vallam tam castus ac purus erat, ut, cum aliquando in Grammatici cujusdam veteris explicatione in vocem paulo obscæniorem incidisset, *malo ignorari*, diceret, *quam me docente sciri*. Quid memorem Petrum Ramum, qui Aristotelem, Georgium Trapezuntium, qui Platonem, tum Angelutium & Castrum, qui

Gadd. de
Script.
T. II.
P. 215.

Ray-
naud de
bon. &
malis
Libris
P. 51.

Naudée
Malcu-
rat p.
423.

Patri-

Faillet
Jug. T. I.
p. 96.

Patritium & Licetum indignis plane modis exceperunt? Quid Jul. Cæs. Scaligerum, qui contra Erasmum, ideo quod Ciceronem satis admirari non posset, tanquam publicum quietis turbatorem declamavit? Nec ignoratis forte, Auditores, quid inter Ulricum Huberum & Jacobum Perizonium, doctissimos Viros, ante annos haud ita multos in Belgio gestum sit. Nam cum Perizonius illius Historiam civilem paulo attentius considerasset, & prope mille errorum reum egisset autorem, tum Huberus, cum esset præterea liberioribus verbis subinde laceffitus, rem deduxit in forum, eoque, ut erat in agendis causis exercitatissimus, adegit adversarium, ut culpam deprecari ac pro illatis injuriis mulctam fisco inferre juberetur. Sed ohe quanti inde clamores, quanta jurgia exorta inter Criticos, qui ista severitate vim inferri libertati literariæ, &

& quoniam difficile fit hoc tempore satyram non scribere, ignaviam confirmari & attolli, eorum vero,
quibus de meliori luto finxit præcordia Titan,

nobilissimum ardorem opprimi querebantur & exstingui. Certe ut in Romana Republica, donec illa libertate frueretur, artes ac bonæ literæ egregie effloruerunt, quæ contemptæ paulatim sub Imperatoribus & ad barbariem adductæ sunt, ita ipsam literariam Rempublicam, ubi metus ac servitus accesserint, stare neutiquam posse putant. Et dici quidem vix potest, quantum istæ eruditorum contentiones tum ad excitanda ingenia, tum ad ornanda litterarum studia valeant: id quod nuper Caroli Boylii maxime & Richardi Bentleji lite patuit, quæ ut ex levi admodum causa nata erat, attamen, cum ab utraque parte omnes ingenii vires intenderentur, foetus longe elegantissimos produxit.

Quan-

Quandoquidem vero de concertationibus, quæ calamo instituuntur, verba fecimus, dicendum quoque hoc loco erit de eo conflictu, qui in Academiis & e cathedra depugnari solet. Etenim a longo tempore mos ille ita degeneravit, ut sæpe de lana caprina, quod adjunt, rebusque vilissimis ingenti animi contentione ac incredibili verborum ambitu disputetur: quas disceptationes ipsi etiam veteres *vitilitigia* non incommode dixerunt. Nam & olim Amasinius & Rabirius, ipso Tullio teste, de rebus ante oculos positis acerrime disputabant; & inter Palæmonem ac Orbilium gravis intercedebat controversia, utrum Æneas, cum in Italiam appulisset, dextro prius an sinistro pede terram tetigisset; & Maximus orator Zopyrionem Grammaticum vehementissime exagitabat, quod, utra manus Veneris vulnerata sit a Diomede, haud satis ha-

Acad.
Qu. L. I.
C. 2.

Balzac
le Bar-
bon p.
363.

Conr.
Ep. ad
H. Mei-
bom.

haberet exploratum. Deinde sunt, qui Andabatarum more pugnantes, nullam certaminis legem, nullum ordinem admittunt, sed variis artibus eludunt ictus adversarii, & quem argumentis non possunt, voce stentorea & futili ac inani loquacitate vincunt, jocularis etiam sermones & aculeos subinde injicientes, quibus risum eliciant ex Auditoribus. Narrabo vobis, Auditores, rem admodum ridiculam & jucundam, quam in hac ipsa Academia contigisse meminerint forte aliqui adhuc e venerandis Senibus nostris. Accesserat ad nos Theologus magnæ famæ & existimationis, præterea tantæ gravitatis, ut solo aspectu omnium animos sibi devinceret, sed doctrina mediocri præditus & exigua disputandi peritia. Itaque cum cathedram ascendisset, nactusque esset adversarium in hac arte exercitatissimum, &

D

cinia.

cinianorum, aliorumque, quos fortissime debellaverat, trophæis illustrem, alto illum supercilio despiciebat, & in cathedra hinc inde deambulando, cum primum in ipsum telum detorsisset adversarius, ingenti fastu respondebat: *Isthunc quidem nodulum vel canis meus* (quem nimirum in cathedra collusorem habebat) *solverit*; cumque eo misso alterum etiam objiceretur, tum noster, *formidandum*, inquit, *profecto & Herculeum argumentum, ad quod nec ipse* *ΜΥΓΙΟΤΕΧΥΙΤΗΣ* *quicquam reponat.* Quæ cum ille minus recte caperet, quod, ut fieri necesse est, haberet animum ex tanta temeritate non leviter perturbatum, negaretque se *μυγιότεχυιτην*; tum noster victoriam habere in manibus cernens, elato maximo cachinno, *ecquis vero*, exclamabat, *dixit, te esse* *μυγιότεχυιτην*? Quid multa? discedebat ex ea palæstra inglorius fortissimus pugnator. Tanta vero, Auditores, vis est

est impudentiæ, etiam in re seria. Quod cum animadvertant nonnulli, antequam descendant in aciem, non fecus ac ignavi milites solent, liberaliori haustu genium provocant, atque ita temulenti, si non penitus obmutuerint, de insigni ac luculenta victoria sibi gratulantur. Ita Dominicum de Flandria ajunt, cum ab Argyrophilo, Græco, Viro singularis doctrinæ ac famæ, palmam reportasset in certamine literario, solutis omnino centum argumentis, dixisse: *si alterum œnophorum* (nam unum hauserat, antequam certamen ingrederetur) *addidissem, totam omnino Græciam confudissem.*

Gaddius
de Scri-
ptor. T.
l. p. 192.

Denique egregie circulatores imitantur, qui, ut omnium in se oculos convertant, vestitu utuntur splendidissimo, aut certe eo qui a communi rerum usu alienior est. Non morabor veteres, Platonicos, Pythagoræos, Stoicos aliosque, qui cum baculum peramque gestarent,

N. A. L.
IX. Cap.
2.

pallioque incederent, ac barbam alerent promissam, vultumque torvum ac squalidum induissent, qualis palliatus ille & crinitus barbaque prope ad pubem usque porrecta, apud Gellium; tum vero nihil sibi deesse ad dignitatem Philosophi existimabant. Quorum ne sequi morem videretur Aristoteles, quod nemo tam pauper esset & ineptus, qui Philosophum mentiri non ausus fuerit, atque illa vestium sordities paulatim risum potius ac despectum quam admirationem concitaret, novam viam ingressus est, & pretiosissimis indutus vestibus & calceamentis, barba præter morem Philosophorum tonsa, digitisque annulis exornatis, id egit, ut vix ipse quoque, si rem accurate perpendimus, a charlataneria, quam vocamus, suspicione queat liberari. Ita vero & nostris temporibus fieri consuevit, ut vel inani gloriae cupiditate inflati, magna vestium

Ælian.
Var. hist.
L. III. C.
19.

vestium pompa se efferant eruditi, ut videantur homines ad genium seculi compositi, quos *galant-hommes* lingua Gallica dicimus, vel habitum decentem cum squalore permutent, pallio velati sordido, veste tecti carbonaria, ac tibialibus incedentes ad crura demissis, non alia fere de causa quam ut credantur omnem suam cogitationem in studia unice direxisse. Horum etsi totas phalanges producere queam, vereor tamen, Auditores, ne quid apud vos detrimenti patiatur nomen eruditi, cum tot viros eruditissimos tam parum sui fuisse studiosos intellexeritis. Unum non possum prætermittere Jacobum Rohault, rerum naturalium scrutatorem profundissimum, qui pileum frequenti plica deformem* portare sueverat: itaque Molerius,

D 3

cum

* Einen Hut mit etlichen Krempen; testatur *Grimaret dans la vie de Moliere*, id in dramate *le Bourgeois Gentilhomme* factum esse. Conf. Act. Erud. A. 1706. p. 84.

cum Philosophum umbraticum producere vellet in theatrum, pileum illum mutuatus eo rem deduxit, ut vix eo conspecto omnes Rohaultum agnoscerent atque effusissime riderent.

Præterea vero nec desunt, qui semet ipsos data opera deridendos propinant, modo id videantur consecuti, ut omnium in ore ferantur velut novum quoddam & inauditum facinus aggressi. Quam in rem unus nobis instar omnium erit Henricus Loritus Glareanus, Erasmi familiaris, qui Basileæ primum Philosophiam & deinde Friburgi Brisgoiæ Historiam & Poësin ingenti plausu publice professus est. Nimirum magna fuit olim inter Professores Basileenses controversia, ecquis Glareano in Professorum numerum cooptato in publicis confessibus locus esset assignandus. Etenim cum illustris esset Poëta & Commentariis aliquot in lucem editis

editis clarus, Magistrorum subselliis videbatur superior; quia vero Doctoralibus insignibus non erat ornatus, inter ejus ordinis homines non videbatur admittendus. Itaque bonus Glareanus, vel inter Scholasticos delitescere, vel Magistris extremus adhærere cogebatur. Tulit id quidem molestissime, dissimulavit tamen, futurum sperans, ut sibi honestior aliquando assignaretur locus; verum posteaquam rem exitum nullum habere vidit, rationem aliquam comminisci instituit, qua certum inter Professores locum inveniret. Itaque cum Doctores nonnulli creandi essent, asinum conducit & conscendit, & in Gymnasium sic invehitur, & Scholasticorum cœtui immixtus, sic asino insidens, omnium oculos in se convertit. Variæ tum erant, pro cujusque ingenio, spectatorum cogitationes. Erant, qui subverebantur, ne homo e mentis potestate

exiisset : alii vero risu prope rumpabantur, quoties asinus vel ruderet, vel calcitraret : alii denique putabant fieri hoc ab eo, ut Doctorendis medium ostenderet digitum, eorumque insulsiatam perstringeret. Quid multa? cœpit ad extremum ejus scholæ Rector e Glareano ipso percontari, quamobrem jumento isto sic in panegyri hanc deferri voluerit? Ut, respondit ille, certa mihi sit & stabilis sedes : tot enim nunc menses dubitatis, inter Doctoresne an Magistros mihi locus assignandus sit ; quamobrem ut & vobis hunc scrupulum eveliam & mihi ipsi non desim, constitui deinceps huic asino insidere, & ex eo vos audire. Sed mittamus asinum.

Jam restabat, ut singulas scientiarum classes lustraremus, ea advertentes imprimis, quæ passim ad fallendam alliciendamque in Republica literaria plebem mira ingenii

genii humani perversitas excogitavit; at, cum temporis habenda sit ratio, hæc in aliam panegyrim rejicimus, eoque propius nunc accedimus ad id, quod hujus diei celebritas a nobis exigit. Et quoniam more ac consuetudine majorum laudabili, publica in hac panegyri a Candidatis Magisterii edi specimina, receptum est, tu primus in hanc scenam prodeas, J. D. S. Philos. & Bon. Art. Licent. ac nomine Nationis Misnicæ Orationem Latino sermone compositam de pruritu contradicendi, de quo nos quoque paulo ante nonnihil tetigimus, breviter edisseras.

* * *

Turpitudinem, quam studium *αὐθολκῆς* secum trahit, egregie nobis depinxisti, doctissime Domine Candidate, nec quisquam nostrum futurus est, qui tibi contradicendi pruritu agatur. Quin potius omnes ambabus manibus applaudunt, &

58 DE CHARLATANERIA

has tibi cogitationes , hanc mentem perpetuam esse cupiunt.

Ad te nunc convertor , doctissime itidem Philosophiæ & optimarum artium Licentiate , S. B. & quoniam Græca amas imprimis , in quibus illustrandis , cum jam pridem eximios tuos labores probaveris Orbi erudito , & nomen quoque apud summos viros consecutus sis , nomine Nationis Saxonicæ , quæ in patria tua per tot sæcula floruit , nunc Græcam Oratiunculam de capeffendis honorum gradibus Academicis recita.

* * *

Σοφῶς , καλῶς , ἀγαθῶς , ita tibi plane applaudo , mi B. quem admodum veteres quoque Oratoribus suis publice acclamasse accepimus. Pergas hac via , quam ingressus es , & ut in Homero hæctenus & Aristophane , ita in Herodoto quoque , quem sub manibus habes , aliisque Græcis auctoribus ornandis operam

operam porro strenuam ponas, nec unquam tibi credas amicos, qui quoscunque honores mecum impense tibi gratulentur, nunquam Mæcenates defuturos, qui novis honoribus, & lautissimis, quæ mereris, præmiis te cumulent.

At tibi quoque pulcrum est aliquid in Græcis conari, politissime J.G.G. Philosophiæ & Bon. Art. Licentiate, qui, cum apud animum tuum perpenderes, quæ tristitia nuper fata experta sit florentissima civitas, de metu graviori propter bella urbiumque incendia, nomine nationis Polonicæ, Græcum nobis carmen decantabis.

* * *

Ohe jam satis est querelarum: avertat sinistrum omen Deus immortalis; tibi vero, quoniam de incendiis dixisti, accendat animum, ut paulatim bonis literis lucem affundas fulgentissimam.

Nulla utique salus bello, pacem

te poscimus omnes. Itaque Tu, solertissime L. M. Phil. & Bon. Art. recens create Licentiate, nomine Nationis Franconicæ, de pacis Trajectinæ fructibus, quod in promptu habes, carmen heroicum Latinum nobis non inideas.

Auguror, te Poëtam olim futurum non publici saporis, sed tersum fatis atque elegantem. Faxit autem Deus, ut pax læta ac proficua propediem affulgeat, pax optima rerum quas homini novisse datum est!

Jam audiendi etiam essent reliqui, nisi temporis habenda foret ratio; & persuasos vos fatis esse puto, Auditores, neminem esse ex tota hac Candidatorum corona, qui non paria præstare valeat. Quin audeo ipse asseverare, vix unquam e Facultate nostra tot in scenam productos fuisse Viros juvenes apprime eruditos, quorum aliqui jam publice tuendis thesibus auditoribus eruditionem probarunt, alii non Græcis modo,

modo, sed & Latinis optimæ ætatis autoribus edendis atque illustrandis, alii denique historiæ litterariæ juvandæ ita operam addixerunt, ut nomen in erudito orbe jam tum fuerint consecuti.

Cum igitur vos, præsentis optimarum Artium Licentiatos, voti vestri, ut Magisterii axiomata consequamini, reddi compotes unanimi inclytæ Communitatis Philosophicæ decreto sit constitutum, agite, antequam, quod mearum nunc est partium, absolvam, eminentiorem hunc, vobis peculiariter paratum, omnes & singuli conscendatis locum.

CATHEDRA.

Ecce, primum in altiore hoc vos collocavi loco cathedraque, non, ut cathedrarios, umbratilesque, sed sinceræ doctrinæ Philosophos, ut intelligatis vos Scholasticorum censu jam esse eximendos; veterum nempe Romanorum exemplo qui
mili-

militem spectatæ virtutis, ad se in
sublimius tribunal receptum, coram
tota concione laudabant, & imitan-
dum reliquis proponebant.

P I L E U S.

Pileos rotundos, violaceosque
vobis impono; pileos, inquam, tan-
quam signum libertatis, non effrenis
quidem illius, quam in Republica
Literaria nequaquam tolerandam
ostendi, sed quod emissi jam sitis ex
angustis studiorum cancellis in cam-
pum liberum publice docendi. Ro-
tundos, ut rotunde ad quæsitam, quæ
vobis incumbunt, & non per amba-
ges & Sophistarum more ambigue
respondeatis, doceatis. Violaceos,
qui humilitati proprius color est, ut
superbiam deponatis, & non elato,
ut illi, quos in Charlataneriæ cen-
sum posuimus, animo incedatis.

LIBRI APERTI.

Libros vobis aperio, ut antequam
vos Magistros renuntiem, intelliga-
tis, e quibus profeceritis magistris,
eos

eosque diligenter habeatis ante oculos, nec ideo quod ipsi audiatis Magistri, prorsus credatis ex manibus deponendos. Neque tamen existimetis, in omnibus rebus, vobis æque ac tyronibus ad dictionaria sua, ad libros esse recurrendum. Quapropter

LIBRI CLAUSI

claudio iterum libros, autorque vobis existo, ne vosmet mancipetis aliorum sententiis, & multum quidem aliorum iudicio, aliquid autem & vestro tribuat, continuo memores illius: amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas.

ANNULUS.

Denique hunc annulum vobis induo, quo vos castissimæ virgini Sophiæ desponsatos utique cupio, cui & perpetuo vinculo conjuncti, nunquam patiamini vos ullis malevolorum persuasionibus dimoveri.

His ita peractis nihil superesse vide-

videtur, quam ut vobis decretos a Facultate honores solemni actu impertiam.

RENUNCIATIO.

Quod igitur æternus & misericors Deus, Pater Domini nostri JESU Christi in divini sui nominis gloriam, Ecclesiæ, Reipublicæ Christianæ & Academiæ salutem, vestrumque omnium honorem atque emolumentum bene vertat; Ego Johannes Burch. Menckenius, Lipsiensis, J.U.D. Potentiff. Regis Poloniarum & Electoris Sax. Consiliarius & Historiographus, Historiarum in hac Academia Professor Publicus, Facultatis Phil. Assessor, & hoc tempore Decanus, autoritate plena & potestate a Spectatissimo Domino Pro-cancellario mihi concessa Vos optimarum Artium & Philosophiæ Licenciatos, nominatim

* * *

Vos inquam, numero triginta quatuor, omnes & singulos, absentes

tan-

tanquam præsentibus optimarum Artium & Linguarum Magistros, id est, totius veræ salutaris & infucatae Philosophiæ facio, creo Doctores, factos creatosque publica voce renuncio, tribuens vobis plenam potestatem docendi hic & ubique, cum omnibus privilegiis, juribus & commodis, quibus Magistrorum ordo, more antiquo, & recepta hujus Academiæ consuetudine, uti frui consuevit, & quibus notis distinguui eos a reliquis ordinibus Majores nostri voluerunt, in nomine Dei Patris, Dei Filii & Dei Spiritus sancti, Dei trinius, a quo, in quo, per quem & ad quem sunt omnia, qui est totus, unus, ipse. Amen.

Quoniam vero Magistri præcipuæ partes sitæ sunt in docendo & explicando bonos Autores, ut auditores etiam de hoc possint esse securi, faxis intelligant ii, qua dexteritate, tu, J. C. O. Linguarum,

Artium & Philosophiæ recens create
Magister, qui primus in ordine
adstas, nobis jam breviter pensum
e libris Philosophi ad Nicomachum
explicare possis.

Credo de viribus tuis persuasos
esse Dominos Auditores, quare non
est ut patientia illorum diutius abu-
tamur.

Nunc, quod unicum nobis re-
stat, & ipsa in Deum & Superos
pietas jubet, tu, C. G. B. Philoſ.
Linguarum & Liberal. Artium Ma-
gister, felicem huic Actui colopho-
nem decenti gratiarum actione
imponas.

DECLAMATIO II.

*Magnifice Academiæ RECTOR,
Spectatissime Fac. Phil. Decane,
Viri ceteri excellentissimi,
Tuque ornatissima Studiosorum
Corona.*

EX quo primus omnium mortali-
um in maxima rerum præstan-
tissimarum affluentia cœpit nau-
scare cœlumque ipsum petere stul-
titia, ita cunctos implevit rerum
novarum studio, ut, quò quis do-
ctior prudentiorque habetur, eo
flagrantius insectetur ea, quæ & mi-
ra & stupenda & a publico rerum
ordine videntur aliena. *Quod intel-
lectu facillimum est, ut Synesii ver-
bis utar, despicitur, prodigiose nar-
rationes afferantur, oportet.* Nimi-
rum is demum de plausu securus
est, qui uti Amphion uniones &
gemmas allicere, ut Giges oculis

in Enco-
mio Cal.

præsentium se furripere, ut Janus biceps non minus futura quam præterita intueri, & ut Dædalus per æra volitare didicerit, montesque aureos, insulas errantes, minotauros, chimæras, griphos ac difficiles nugas alias crepet. Ut nihil dicam de Apollonio, Theophrasto, Cardano atque aliis, qui cum essent absurdissimi, suos tamen admiratores invenerunt, non possum quidem præterire Guilielmum Postellum, qui cum somnia sua atque deliramenta de Virgine Veneta, quam matrem suam Johannam appellare consueverat, publice exponeret in Collegio Lombardico, tantam auditorum multitudinem concitavit, ut plurimi, quos haud capiebat spatiosa area, ad fenestras, ad motis scalis, adreperent. Quæ Fratres Rosæ Crucis, quanto hominum non obesæ naris plausu fuerint comenti, Vir elegantissimus Gabriel Naudæus luculento ac lepido libello

Naudé
Infr. sur
PHist.
des Fr.
de la
Roze-
Croix
P. 5.

bello exposuit. Quos porro non fascinavit ars magna Lulliana, e cœlo, si Diis placet, demissa? Enimvero citius utique e tenebris Heracliti lucem, e dubitatione Socratis certam scientiam, & e Diogenis stultitia sapientiam elicias, quam ex illius logogrphis & thaumaturgicis micam salis. Et cum nihil, ut vulgo ferunt, tam absonum, nihil æque ab omni ratione remotum excogitari queat, pro quo non sapientum aliquis tanquam pro aris & focis depugnaverit; ita non minus vere affirmaverim, neminem unquam exstitisse tam stolidum, tamque insipidum prorsus & inficetum, quin nactus fuerit assentatores longe, ut par est, se ipso stultiores. Neque enim defuere, qui cum Heraclito primum principium, cum Parmenide rerum pluralitatem, cum Protogone veritatem ipsam negarunt, aut cum Anaxagora cœlum lapi-

dem & nivem nigram sibi persuaserunt. Præterea quamvis unum omnino Deum Opt. Max. non solum res humanas præsentis omnes uno obtutu contueri, verum & ea, quæ futura sunt, longissime prospicere, ipsa nos doceat religio, multi nihilominus mortalium futuros rerum eventus curiosissimo oculo rimantur. Non memorabo nunc Merlinum Anglum, Joachimum Germanum, Savanarolam Italum, Johannem Parisiensem, tum Thelesphorum de Cuzentia, Dandalum, Rusticanum, Ubertinum de Casali, Lolliardum, Nostradamum, Lichtembergensem & febriculosos centum alios, quorum quidem somnia haud infimi subsellii viri eruditi, Arnaldus de Villanova, Cyprianus Leonicensis, & Cufanus Romanæ Ecclesiæ Cardinalis avidissimis auribus exceperere; quin potius hominem novum producimus, Isaacum Pickersstaff, Anglum, qui

Naudé
l. c. p. 6.

qui sive serio, sive ut vesanæ hominum curiositati illuderet, tot portentosas summorum Principum mortes eodem anno annuntiare ausus, non Angliam modo, verum & Orbem universum diu anxium tenuit & sollicitum. Quæ cuncta dum recta lance perpendimus, haud aliter profecto comparata videntur, atque Empiricorum deliria, qui ut miseram plebem illiciant ac fallant, mimos & præstigiatorum omne genus, simiasque & mures alpinos alunt, atque inter hæc jactitantes sua pharmaca, panacæas, emplastra, spectatorum marsupia callidissime emungunt. Jam pridem, ni fallor, intellexistis, Auditores, quorsum mea tendat oratio; nam cum de Charlataneria Eruditorum generatim ex hac ipsa cathedra dicere cœperim ab hinc biennio, restabat ut hoc tempore, quo Procancellarii munus in me delatum video, quæ dicen-

da supersunt, reliqua paulo distinctius percensërem. Quod dum paro, id mihi curandum præcipue intelligo, ne circulatorum, quos rideo, consuetudinem ipsemet amplecti deprehendar, neve in ipso orationis meæ limine nimio ambitu utar, verbisque sesamo, quod ajunt, & papavere sparsis ad arrigendas aures Vos exstimulem, Auditores; nihil enim addo præter veterem formulam: linguis animisque favete.

Prima nobis prodeat Grammaticorum ac Criticorum gens aspera & ferox, qui cum pueros ad virgam obsequentes habuere in scholis, nulli eruditorum parcunt, & in ipsum Orbem Romanum Græciamque universam principatum quendam ambitiose sibi vindicant. Sive enim Græcus, sive Latinus Scriptor proponatur, non tam id agunt, ut scite & apposite dicta evolvant ac nitore suo reddant, quam

quam ut nodum quærant in scirpo, & ad manuscriptos codices confugiant, variasque lectiones, nullo habito delectu, cumulent; tum vero urere, secare & nihil a virgula censoria intactum relinquere. Et quanta quæso litigia, quanta bella exoriuntur, si ab istis Hypercriticis & Pantocriticis vel latum unguem discesseris? Neque enim dubium ullum est, quin læsæ majestatis literariæ reum te agent continuo, & de lana caprina litem intentabunt gravissimam. *Itaque ars critica*, ut loquitur nostri temporis Tullius, *quæ discrimen erat veritatis, & temporum, atque falsæ errorum, nunc seditionum literariarum fomes, ac turbo ingeniorum evasit.* Hi nimirum sunt illi censores Catulliani, qui *vecordem solent excitare rixam, ut veniant in ora vulgi.* Quos inter ex *ter* tum e veteribus ducit Asinius P *er* qui & Livio & Sallustio & ipi Romanae eloquen-

Gravina
Orat.
111. p.
137.

quentiæ patri Ciceroni suos nævos
 exprobrabat. * Referunt de Fran-
 cisco Philelpho, quod, cum de unius
 vocabuli Græci genuino sensu bar-
 bam stipulatus esset cum Timotheo,
 victorque demum evasisset, nullis
 Timothei precibus adduci potue-
 rit, ut barbæ parceret; discissam
 utique barbam velut ingens tro-
 phæum circumferens in triumpho.
 Et plerumque sane circa minutias
 & quisquilias occupantur homines
 isti, qui & Græcorum morbus fuit,
qui quem numerum remigum Ulys-
ses habuisset? priorne esset scripta
Ilias & Odyssea? & similes quæstiun-
 culas alias miro conatu agitabant;
 & Romanis adeo familiaris erat, ut
 ipse Tiberius Imp. minutiarum
 illarum usque ad ineptias & deri-
 sum studiosus, his plerumque quæ-
 stionibus exerceret Grammaticos:

Senece
 de brev.
 Vita C.
 13.

Suetonius in
 Vita e-
 jus C.
 70.

quæ

* Vide exempla plura selectissima tum veterum,
 tum recentiorum apud Agrippam de vanitate
 Scient. Cap. III. sub fin. & conf. nostram
 Orat. I.

*quæ mater Hecubæ? quod Achilli
 nomen inter virgines fuisset? quid
 Sirenas cantare sueverint? & re-
 liqua.* Et hinc de re minima vasta
 sæpe volumina conscripta videas:
 nam & Nicanor Grammaticus sex
 libros de puncto Grammatico com-
 posuit, & Messala Corvinus de lite-
 ra S, ac Mart. Fogelius de Germa-
 norum litera B, prolixius differue-
 runt, ut taceam Agnum Beni-
 gnum Sanrey, qui de recta nomi-
 nis Paracleti pronuntiatione inte-
 grum tractatum scripsit, & alios.
 Nescio vero an non & inter inanes
 lites nostris temporibus referri de-
 beant illæ, quæ Bentlejum &
 Boylium, Fabrettum & Gronovi-
 um, Clericum & Burmannum, &
 nuper Kusterum & Perizonium,
 de unica voce *cerno* disputantes,
 exercuerunt, quos summos in re
 literaria Viros, nostri quævi hero-
 es, par erat in re magis ardua la-
 borem posuisse. Sed ut ad Pseu-
 do-

V. Lili-
 enthal
 de Ma-
 chiavel-
 lismo
 literar.
 p. 115.

do-Grammaticos revertar, nemo illos expressit luculentius Antonio Bynæo, cujus verba vix temperare mihi possum quin hoc loco repetam. Ita vero ille: Omnis cogitatio & industria horum hominum in levibus & minimi momenti rebus tota versatur. Hi vietas & rancidas tantum observatiunculas proferunt, quasi iis ignorantis Respubl. literaria periret; ac in eo disputant: *Virgilius scribendum sit, an Vergilius?* & *noctium Atticarum autor vocandus Agellius, an Aulus Gellius?* Tales quæstiones hi vani homines & sui ostentatores maximi avide captant & arripiunt, ex tali mustaceo laureolam quærunt, totamque in nugis istiusmodi terunt ætatem. Hos capita & diatribas conscribere videas, si non integra volumina, de antiquis illis nãniis: *Homerus, an Hesiodus sit natu major?* & reliqua. Si MStum aliquod nacti fuerint, qualia sum-

In Somnio p.
12. 13.
Conf.
Lilient.
thall. c.
p. 110.

summo studio undique conquirunt, & e Bibliothecis eruunt, ac in eo vocem aliquam, paulo aliter quam in editis scriptam repererint, vel litteram mutatam, statim corrigunt, & *εὐσεχόν* quam maxime clamant, majoremque gloriam in tam bella inventionem collocant, quam si Babylona vel Trojam ipsam expugnassent, ac de literula vel syllaba triumphant, quas jugularunt. Tum quicquid non implet, ut ipsi solent dicere, aures eorum, vel non Latinum satis videtur, statim de mendo suspectum habent, ac ex conjectura illud corrigunt, vel, si verum audire velint, corrumpunt, & loca sana lacerant, distrahunt ac pervertunt. Veri librorum carnifices & pestes, qui auctores urunt, fecant, mutilant, ac pro suo lubitu eorum membra transponunt, & monstra quædam ex iis conficiunt. Adeo ut jam vere dici possit, quod de Homeri exemplaribus olim dictum est:

est: auctores multo meliores & emendatiores esse, qui minime sunt emendati. Haftenus Bynæus. Ceterum horum morem callidissime æmulatus est, quisquis sub Chrystomi Mathanasii persona nuper admodum acerbam in Criticos Satyram Gallico sermone conscripsit.* Sed

Barlaeus
Poëm.

*Credite, Grammatici, magno quibus
ilia fastu*

*Inconsulta tument, delapsaque lite-
ra sede*

*Sufficit ad bellum, vel iniquum
comma minaces*

*Exacuit calamos & tanti scena pa-
ratur*

Nominis.

Proxime hos consequuntur illi, qui persuadere nobis cupiunt, quasi linguas devoraverint omnium gentium, eoque ad se potissimum pertinere volunt illud Apostoli: *Gratias*

* Titulus est: *Le Chef d'œuvre d'un Inconnu avec des remarques &c.* A la Haye, 1714, 12.

tias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguis loquor. Ita inter admiranda Fratrum Rosæ Crucis id quoque celebratum est, quod in universo terrarum orbe dispersi, ubique tamen linguam haberent propemodum vernaculam & usque adeo familiarem, ut in ea nati viderentur atque educati. Guilielmus Postellus linguas quindecim, Andreas Thevet viginti octo ita callebat, ut expeditissime loqueretur; at Josephum Scaligerum, qui ne quidem unicam se ignorare gloriabatur, quam divitem linguarum fuisse existimatis, Auditores, si in nostrum orbem quadrarent, quæ de septimi cœli habitatoribus Mahumedes impudentissime effutivit, quorum nimirum quisque habebat septingenta millia capitum, & in quolibet capite septingenta millia ora, & in quolibet ore mille septingentas linguas, laudantes Deum septingentis millibus idiomatibus. Nec desunt recentissi-

Naudé
hist. p.

94

ma jactatorum horum exempla, de quibus haud immerito dixeris, quod Selestadius olim Poëta de Hispanis:

Si quantum linguæ, tantundem cordis haberent,

*Non foret athena tutus in arce
Deus.*

Jam ut ad Oratores tranſeam, non morabor illos, qui, ut infamem Sophorum appellationem vitarent, Sophiſtæ vocari malunt, resque in aprico poſitas ac cunctis Scriptorum calculis probatas, conquiſitis undique ratiunculis, in dubium vocare audent, Iliumque nunquam captum, aut magnum illum Alexandrum meticuloſum, & Helenam imbellem ac deformem in theatrum trahunt; qui pocula & libidines & quicquid eſt flagitiorum, multo verborum apparatu commendant, ipſamque ſtultitiam, febrim quartanam, podagram, calvitiem, aſinum, muſcam, pulicem, laudibus
ad

ad cœlum extollunt. Nam & isti quid aliud agunt, quam ut falsis ac fictitiis rerum imaginibus ludentes gloriolam captent apud illos, qui nihil nisi quod aures blande titillet, admirantur ac genuina artis Rhetoricæ præcepta nunquam degustarunt. Itaque dum phaleras sectantur & figurarum omne genus, & amplificationes afferunt portentosas, ipsum orationis nervum amittunt. Id quod de iis quoque non incongrue diximus, qui e rhetoricis scholis Christiani Weisii prodeuntes, nihil se eximium conari posse credunt, nisi vel symbolis atque emblematicis, e Picinello, Saavedra vel Petrasancto sollicitè corrogatis, cunctos parietes impleverint, vel ingenioso quodam numismate donaverint auditores suos, veluti oculos fascinaturi aut manus deauraturi eorum, quorum mentibus imponere laborant. Præcipue vero hic de saltatione rhetorica

82 DE CHARLATANERIA

& rhetorismo histrionico dicendum nobis videtur: quandoquidem hodie plerosque deprehendimus mira vocis contentione, vultu multiformi, oculo vago & petulanti, jactatis brachiis, saltantibus pedibus, lascivientibus lumbis, ac variis motibus, inversionibus, circumductionibus, resupinationibus, saltibus, gesticulante toto corpore, animi videlicet mobilitate ipsum secum volvente, ad populum proclamare, memores fortassis Demosthenis sententiæ, qui (ut est apud Valerium) interrogatus, quidnam esset in dicendo efficacissimum, respondit: hypocrisis; iterum deinde & tertio interrogatus idem dixit, ac pene totam dicendi vim huic deberi affirmavit. Equidem haud ignoramus, Socratem, Platonem, Cicronem, Quintilianum ac Stoicorum plurimos artem illam admodum utilem Oratori imo & necessariam existimasse, quatenus nimirum apto quo-

Agr. de
Van. Sci.
Cap. 21.

quodam corporis gestu, vultus & corporis composita adformatione conitat, tum vigore oculorum, pondere vultus, accommodatoque singulis verbis & sententiis sono vocis & efficaci corporis motu ad ea, quæ exprimuntur. Quod cum intelligeret Petrus Francius, artificium jam pridem deperditum quasi postliminio revocare cœpit, & novam quodammodo *eloquentiam* commentus est, quam *externam* vocavit. * Itaque adolescentes continuo duxit ad speculum, ut, quomodo & ora & oculos ipsasque manus ad singulas voces componerent, hoc veluti magistro discerent; tum vero novos Roscios prodire in theatrum ac declamare jussit orationem quandam Romanæ eloquentiæ patris Ciceronis, ingenti utique Auditorum plausu, qui ad rem novam, ut solet fieri, non leviter commovebantur.

F 2

Verum

* Vide ejus *Specimina eloquentiæ externæ* & *Orat. pro Eloquentia* in Posthumis.

Verum tantum abest, ut eloquentiam ut potius affectationis turpissimum vitium cum Thrasonismo isto discipulis suis instillaverit Franzius, Vir alioquin laude sua nequaquam fraudandus.

Pergimus ad Historicos, qui, cum res gestas summorum Principum aut familiarum origines describere, non minus in Charlataneriæ, quam vocamus, vitium inciderunt. Quidam, ut ad Livii gloriam quam proxime accedant, historiolas suas longis atque tædiosis orationibus inferciunt, adeo ut barbaris etiam hominibus tribuant ingeniosissimos sermones, id quod in Paulo Æmylio, Gallico Scriptore, plures adnotarunt. Alii, quasi de Lectoribus desperent, nisi oculos jucundo spectaculo oblectent, singulas paginas scitissimis figuris exornant, & quod ridiculum, pugnas quoque ipsas & velitationes nullo sæpe ordine gestas, sollicitè depingunt: qui non

non magis mihi sapere videntur ac primi illi librorum figuris distinctorum editores, qui quoties vel urbis alicujus, vel prælii, vel viri aut fœminæ illustrioris meminere, eandem nobis tabulam identidem exhibent, id quod in Stumpfii & Dresferi Chronicis, nec non in Pantaleonis Prosopographia aliisque superioris ævi libris plurimisprehendimus. Sed & minus meo judicio ferendus Johannes Palatius, qui, ut genio seculi, quo res numaria florebat, placeret, ex sanguine & elumbe historiæ suæ corpus opplevit numismatibus, sed adulterinis & ex otioso ipsius cerebello profectis. Alii quo tutius ad blandiantur suis Mæcenatibus, & Lectoribus obtrudant fabulas Milesias, nescio quæ archiva, quos codices jactant, & eruta ex obscuris latebris manuscripta; quos inter artifices nequissimos principem locum merentur, e nostris Georgius Ruxnerus, qui ut fa-

Bibl. des
Hist. p.
175.

milias quorundam nobilium extolleret, ad Magdeburgici codicis, quem nemo vidit, fidem provocat, & ex Gallis Antonius Varillafius, qui quoties genio indulget, spiffa manufcriptorum nube se tuctur. Taceo falsarios & fycophantas alios, qui integros libros nobis dederunt, Annæum Viterbiensem, qui Berofi Chaldæi Antiquitates, Inghiramum, hominem Florentinum, qui Antiquitates Etrufcas, Ant. Dominicum Floccum, qui L. Fenestellæ librum de Magistratu & Sacerdotio Romano, Hieronymum Romanum de la Higuera, qui Flavii Lucii Dextrii, Marci Maximi, Braulionis & Heleceæ, Ant. Lupianum Zapatam, qui Hauberti, & Gregorium de Argæz, qui Liberati Chronica excogitavit; neque ex his quisquam tam bardus fuit aut ineptus, quin ex vetustis codicibus accurate omnia descripta prædicaret; quin & aliqui, quod de Zapata imprimis fertur, quo

Ib. p.
324.

p. 325.

quo facilius fidem invenirent, se furto abstulisse codices e Bibliothecis exteris, Lectores suos persuadere conati sunt, vel nova subinde chronica confinxerunt, quod de Argaezio constat, ut spuriiis antea editis auctoritatem conciliarent. Verum ut hi onerant Annalibus suis orbem literatum, quos æterna nocte sepultos præstabat, ita sunt alii contra, qui splendidos historiarum libros publice nobis pollicentur, eoque nomen sibi comparant inter historicos primi ordinis, quos tamen, cum diem obierint, ne per somnium quidem ea de re apparet cogitasse. Quo nomine Jo. Franciscum Carettonium non ineleganter arguit Erythræus, qui cum idoneus esset habitus, cui Societatis suæ annalium confectio demandaretur, non solum statim id, gloriæ & ostentationis causa, divulgavit, verum & iterum iterumque gloriatus est, perfecturum se, ut omnes

Pinac.
C. 93.

intelligerent, neminem eorum, qui viverent, majori, quam ipsum eloquentiæ ceterarumque virtutum instructu apparatusque ornatum, ad scribendam historiam accessisse: sed tam magnificum dictum, utpote plenum vanitatis ac spiritus, tenues abiit in auras, nec adhuc annalia, quæ nemo unquam est inspecturus, apparent. Et nostis, Auditores, quæ inter nostros Vir magni nominis de historia Weldecensi & vita Leopoldi M. & inter Batavos de rebus gestis Wilhelmi III, Regis Magnæ Britannæ, Historiographus ejus minatus fuerit, quorum in schedis, postquam e vita discessere, vix una atque altera lineola, quæ huc faceret, reperita est. Quotusquisque est porro historicorum, qui non in ipso limine omnia ad unam veritatis regulam exactissimam redacta liberaliter polliceatur, quos ipsos tamen cum inter se componimus, rarissime videmus conspirare: Herodia-

nus Alexandrum Mammææ filium
 accusat, quem laudant Lampridius
 aliique: Juliani virtutes commen-
 dant Ammianus Marcellinus &
 Montanus, cujus vitia perstringunt
 alii: Dio facta Bruti & Cassii da-
 mnat, probat contra Plutarchus:
 Paterculus Sejanum extollit, ple-
 risque aliis exosum: Claudianus
 Ruffinum proscindit, Arcadii præ-
 ceptorem, quem Zosimus, Zona-
 ras, Eutropius & Paulus Orosius
 summis laudibus afficiunt. Sed
 missis his, in quibus enarrandis
 dies nos citius, quam dicendi ma-
 teria deficiet, eorum quoque attingenda est temeritas, qui in re Genealogica ad primam stirpem descendere audent. Nam ut taceamus veterum Gentilium insaniam, qui Principes suos Deorum sanguine procreatos mentiebantur, aut eorum, qui gentium origines tradere, & Hispanos a Tubale Japeti filio, Cambros a Gomero, altero

ejusdem filio, Britannos a Bruto, Francos a Francione, Priami aut Hectoris filio, Brandenburgicos a Brenno, ab aliis alios, arcessiverunt, illud profecto dignum risu ac multo cachinno, Franciscum Sandoyallium, Hispanum, Caroli V. Imp. Wilhelmum Slatyer, Anglum, Jacobi I. Angliæ Regis, & Joannem Messenium Regum Sueciæ familias inde ab Adamo, primo omnium parente, non interrupta per tot capita serie, deduxisse. Neque felicius, ut arbitror, operam suam collocarunt Jacobus Zabarella, qui Joannis Casimiri Poloniæ Regis, & Godofredus Siegfried Megander, qui Christiani Saxonix Ducis, cum Regibus ac Principibus Europæ tantum non omnibus cognationes, descriptis pluribus tabulis, delinearunt.

Accedo ad Poëtas, genus hominum lepidum & facetum, sed & inflatum & arrogans, de quibus, nisi
alia

Oeuvres
de la
Mothe
le Vayer
T. I. ed.
in fol.
Nichol-
son
Scotch
Hist.
Lib. p.
140.

alia dicenda superessent, latissimum utique haberem differendi campum. Nimirum ex quo ita persuasum fuit nonnullis, quasi ex ipso Poëtarum patre Homero rerum omnium humanarum atque divinarum fontes derivari possent, incredibilis profecto fastus invasit cunctos, qui in re poëtica fuere vel leviter exercitati. Nam ut olim Accium Lucium Poëtam, cujus vix nomen ad nos propagatum est, Julio Cæsari, in Collegium Poëtarum venienti, nunquam assurrexisse constat, quod tantum Imperatorem in carmine multo se putaret inferiorem; ita inventi sunt sequioribus temporibus, longe plurimi, qui neminem poëmatis gloria parem ferre potuere, nedum superiorem. Unus nobis instar omnium erit Belmontes Cagnolus, Abbas Italus, qui cum Aquilejam captam soloque æquatam carmine descripsisset, nomen suum in toto orbe celebratum

arbi-

Erythr.
Pinac.
Cap. 8.

arbitratur, eoque, si literatus aliquis ei continuo non assurrexisset, elatus iracundia hisce hominem verbis increpabat: Itane? Abbas Cagnolus, eversæ Aquilejæ & tantorum carminum autor, tuam potuit notitiam effugere? non fit verisimile; cumque in Humoristarum cœtu carmina quædam horrida & inculta recitans omnium in se risus excitaasset, quid rideris, inclamabat, insani? ego sum ille Abbas Cagnolus, omnium, qui sunt in hoc numero, multo antiquissimus, quique ex dirutæ Aquilejæ poëmate tantam mihi gloriam famamque collegi, ut nullus in terra vivat, cujus nomen sit apud omnes illustrius & clarius. Et quid mirum cristas erexisse Poëtas, quos ab ipsis summis Principibus aliisque spectatissimis in Republica Viris longe plurimis in deliciis habitos magnisque honoribus ac præmiis affectos fuisse novimus. Alexander M. cum ad tumultum
con-

constitisset Achillis, eum hoc uno beatum prædicabat, quod præconem virtutum suarum Homerum nactus esset; & nisi Ilias exstitisset, inquit Tullius, idem tumulus, qui corpus contexerat, nomen quoque obruisset. Augustus versus in laudem Æneidos ipse componebat, ut vel sic absterreret illos, qui ad ipsius Maronis moribundi præceptum præstantissimum poëma igne cremari ac subduci posteritati cupiebant. Et ut alios taceam inter recentiores, qui modicis carminibus ingentes divitias collegerunt, * non possum certe hoc loco præterire Petrum Ronfardum, qui non modo

gratia florebat, ut cum illo carmi-

Nouv.
Oeuv.
de. M. le
Pays T.
II. p. 182.

num

* Huc referri possunt Malaherba, cui Maria Medicea 15000 librarum pensionem annuam procuravit, teste Menagio, *Rem. sur les Poes. de Malherbe* p. 378; & Desportes, de quo ita loquitur le Pays *Nouv. Oeuv. T. II. p. 180*: Un seul Sonnet luy fit payé dix mil francs par l'Amiral de Joyeuse & enfin après s'estre bien lassée à faire des vers, sa Muse acquit un repos de dix mille ecus de rente.

num certamen inire non detrectaret, sed & ob unam poëmaris gloriam ab Elisabetha Angliæ Regina adamante pretiosissimo, & a Maria Scotica supellectile aurea & argentea donari meruerit, dictumque vulgo fuerit, nunquam Galliam ex tristi luctu, quem ob captivitatem Francisci I. Regis sui conceperat, recolligere se potuisse, nisi Ronfardus eo ipso die, quo Franciscus captus est, miraculo quodam in lucem editus fuisset. Memoratu dignum est, quod de Camillo Querino refert Scriptor disertus Paulus Jovius. Is, inquit, e Monopoli Leonis X. Pont. fama excitus, quum non dubiis unquam præmiis Poëtas in honore esse didicisset, in Urbem venit, lyram secum asserens, ad quam suæ Alexiados supra viginti millia versuum decantaret. Arrisere ei statim Academiæ sodales, quod Apulus præpingui vultu alacer, & prolixè comatus, omnino di-

Elog. P.
II. p. 156.

dignus festa laurea videretur. Itaque solempni exceptum epulo in insula Tyberi Æsculapio dicata, potantemque sæpe ingenti patera, & totius ingenii opes pulsata lyra proferentem, novo ferti genere coronarunt: id erat ex pampino, brassica & lauro eleganter intextum, sic, ut tam false quam lepide ejus temulentia brassicæ remedio cohibenda notaretur, & ipse publico consensu *Archipoëta* cognomen, manantibus præ gaudio lacrymis, lætus acciperet, salutareturque itidem cum plausu, hoc repetito sæpe carmine:

*Salve brassicea virens corona,
Et lauro, Archipoëta, pampinoque,
Dignus Principis auribus Leonis.*

Nec multo post tanto cognomine percelebris productus ad Leonem, infinita carmina, in torrentis morem, rotundo ore decantavit, fuitque diu inter instrumenta eruditæ voluptatis longe gratissimus, cum

cœna-

cœnante Leone porrectis de mensa
semefis obsoniis stans in fenestra
vescretur, & de Principis lagena
perpotando, subitaria carmina fa-
ctitaret, ea demum lege, ut præ-
scripto argumento bina saltem car-
mina ad mensam tributi nomine
solverentur, & in pœnam sterili
vel inepto longe dilutissime foret
perbibendum. Itaque cum ali-
quando, ut idem Jovius testatur,*
de se canere jussus, in hunc hexa-
metrum erupisset:

*Archipoëta facit versus pro mille
Poëtis,*

& demum hæsitaret, illico Pontifex
perargute addebat pentametrum:

*Et pro mille aliis Archipoëta
bibit.*

Etenim & longe plures comme-
morari poterant Poëtæ, qui ge-
nium mero sollicitare paulo largi-
us consueverunt, nisi temporis ha-
benda

* Refert id quidem de Andrea Marone, Poëta,
sed haud dubio errore, Caspar Ens Epidorpi-
dum L. I. p. 248.

benda esset ratio. At de Poëtis laureatis nonnihil hoc loco dicendi peropportuna nobis nascitur occasio, quippe qui non minus, ac victores in Olympicis, sibi placent, & quendam quasi in Poësi dominatum erigunt. Ipse Petrar-
 cha, qui primus fere honorem illum consecutus est, non alio in loco Romæ, quam quo Imperatores Romani consueverant, coronari voluit; & constat de Ludovico Ariosto, quod, cum ab ipso Imperatore Carolo V. lauream accepisset, tanto repente gaudio fuerit perfusus, ut velut æstro percitus per omnes plateas cursitaverit, ipso *Rolando furioso*, quem carmine descripserat, longe furiosior.* Hen-

Nouv.
Oeuvres
de M. le
Pays T.
II. p. 186.
Conf.
Thomas.
& Reines.
in Epist.
Maref.
p. 657.
& 664.

Laffel
Voyag. d'
Ital. T.
II. p.
244.

G. Henricus

* Hetruscum est poëma, quod *Orlando furioso* inscribitur: dedicaverat illud autor Duci Ferrarienti, sed nihil aliud ab eo retulit præter verba illa: *Signor Aristo dove per Dio havete pigliato tante coionnerie?* v. *Le Pays l. c. p. 184.* & ridetur false Ariostus ab autore libri *Hist. Poët. de la Guerre entre les Anc. & Mod.* Lib. 5.

Paravi-
cini Sin-
gul. de
vir. Cl.
p. 21.

ricus Loritus Glareanus, cujus & supra mentionem fecimus, a Maximiliano I. Imp. corona poëtica donatus, cum peregrinos aliquos se ipsum visendi gratia accessisse audivisset, tum laurea indutus & aurea torque ornatus ac conclave elegans & amplum ingressus, & in hemicyclum se recipiens, sedebat immotus, perinde atque illos non videret, qui accesserant, atque ita etiam habere patiebatur. Et relatum accepimus de Simone Dach, cujus est in Borussia nomen celebratissimum, nunquam eum in publicum prodiisse, quin corona ac ceteris ornamentis, quæ Poëtam laureatum decent, fuerit insignitus. Deinde illud quoque præcipuum habent Poëtæ, quod ingenii sui foetus, perinde ut canis catulos suos, amant & lambunt, & præmaturis sæpe partu in lucem protrusos centies prælegunt amicis suis ac patronis, & cum alios non inve-

ne-

nerint, quorum aures obtundant, novem Musas cum Apolline provocant, ut numerum faciant. Quin & nova comminiscuntur carminum genera, Chorientica, Asclepiadica, Dicola, Distropha, Te-trasticha, Acrosticha, & nescio quæ alia, in quibus non quod pueri in faba, invenisse sibi videntur. Taceo vesanam illorum fingendi ac mentiendi libidinem, qui vel cum Ariosto illo, de quo modo diximus, cum hippogryphis ex luna descendunt, vel cum Typhone apud Nonnum, se aurigaturos cœlum, imo octies majus effecturos, quod hoc nostro capi satis non posset, & novis nuptiis copulatu-<sup>In Dio-
nyfiac.</sup>ros stellas, ut cœlo plenior sit soboles, ineptissime somniant. Nec quidquam addam de *Furore*, quem vocant, *poëtico*, in quo θεῶν quippiam inesse sibi persuadent; quamvis illum quoque facillime trahi posse in rem nostram, nemo ibit inficias.

Nunc ubi ad doctrinam Logicam, * & Metaphysicam delabimur, proh quantum ubique ineptiarum deprehendimus! Quis enim ferat tot vanas & inutiles digladiationes, de formalitatibus, hæcceitatibus, quidditatibus, intentionibus, suppositionibus, exponibilibus, reduplicativis, particularisationibus, suppositis, mediatis & immediatis, complexis & incomplexis, (jam spiritus me deficit) breviter, tot intolerandis subtilitatibus, cum

Conf.
Agr. de
Van. Sc.
Cap. 8.

* Meum hic facere poteram versiculum, quem, test. Naudæo in dialogo *le Mascurat*, p. 393. Cœlestini monachi Parisiis cœnobii sui foribus inscribere:

*Linqvo Coax vanis, Cra corvis, vanaque vanis?
Ad Logicam pergo, que mortis non timet ergo.*

Autor ejus perhibetur quidam Silo seu Serlo, Professor Log. in Academia Parisiensi circa A. 1181, qui a discipulo quodam harum ineptiarum studiosissimo, ut convenerat inter ipsos, post mortem de pœnis infernalibus admonitus, missis sophisticationibus, & adscito habitu religioso, hoc ipso versiculo ultimum vale dicebat auditoribus suis. Conf. Ant. Wood Athen. Oxon. in Fastis T. I. p. 833.

cum quibus si Cleanthis aut Chryssippi argutiæ una cum Daphitæ, Euthydemi, Dionysiodori circumventiunculis componantur, penitus crassæ rusticanæque futuræ sunt. Enimvero etsi jam pridem a nostris explosas novimus Scholasticorum quæstiunculas tot bellissimis Sophisticationibus involutos: *utrum scilicet Deus in firmamento sit in aliquo prædicamento? num Magister nostrandus, an noster Magistrandus dici debeat? Quodnam majus sit miraculum, an, si elephas æque exiguus fuerit ac pulex, an vero si pulex magnitudine sua æquaverit elephantem? aut num chimæra in vacuo bombillans possit comedere secundas intentiones?* adhuc tamen monstra illa verborum perterrefaciendis pueris inventa, *barbara, scilicet, celarent, darapti, ferison & similia* studiose colimus ac tuemur. Prorsus ut ad nostra quoque tempora accommodatum videatur epitaphium,

quod barbaris sæculis quisquiliarum
harum patrono positum accepimus :

Naudé
Hist. des
Fr. de R.
C. p. 92.

*Hic jacet Magister noster ,
Qui disputavit bis aut ter ,
In barbara & celarent ,
Ita ut omnes admirarent ,
In sapismo & frisesimorum ,
Orate pro animas eorum .*

Memini B. Parentem meum ita olim his ineptiis occupatum fuisse, ut sæpe postea execraverit tot horas atque dies futili labori consecratos, quos multo rectius insumpsisset illis studiis, quæ deinde, cum ad se rediisset, non sine aliqua laude tractavit. Et dignus est auribus vestris titulus, Auditores, thematis prope inextricabilis, quod admodum juvenis ad capessendum inter Magistros Jenenses locum (nam jura ipsa Magisterii apud nos jam adeptus fuerat) publice in Academia Salana proposuit : *de Præcisione inter creata realiter identificata, num ob-*
jecti-

jectiva sit, an vero tantum formalis? Etenim audax facinus & temerarium visum est omnibus, quod Vir imberbis & aliunde in hanc altercationis sphaeram delatus, rem usque adeo perplexam & absconditam in cathedram deducere & cum exercitatissimis vitiligatoribus ac logodædalis in arenam descendere non dubitaret. Gloriabatur ante alios ex Adjunctorum, quos vocant, Facultatis Philosophicæ ordine aliquis, (quem, nescio num subtilitatibus istis, ad dementiam demum adactum constat) Vir utique acutissimus, quem non secus atque olim Raymundum Lullium, radium mundi & virum illuminatum vocabant discipuli, se Lipsiensem istum Juvenem mire depexum daturum & ducturum ad absurdum. Fit pugna: torquentur in nostrum tela acerrima, intermixtis haud parce scommatibus, quæ probe norunt Athletæ isti, quantum faciant

ad excitandos risus & cachinnos. Sed non minus ille fortiter cuncta excipiebat & juvenili paulatim ardore inflammatus, hostem crudelissimum redigebat ad incitas, victoriamque omnium confessione luculentissimam deportabat. Pungebant hæc non parum Adversarium, quare, ut novum æmulum in invidiam adduceret apud studiosos juvenes, proximo statim post pugnam die ex valvis publicis indicabat, sibi propositum esse, docere juventutem, qua ratione non tantum Opponens & Respondens, verum & Præses maxime in congressibus disputatoriis prudenter ac modeste se gerere debeat. Quibus vix auditis, noster ex iisdem valvis annuntiabat scholas novas, in quibus, quo ordine, quave modestia non modo Præsidem & Respondentem, verum & præcipue Opponentem uti conveniat, demonstraturum se pollicebatur: id quod

quod incredibili omnium concursu
 haud infeliciter præstitit. Sed justo
 longius me abduxit dulcissima
 Parentis mei memoria, cujus hic
 mentionem me fecisse eo minus
 indecorum arbitror, quod ipse,
 quoties ista narraret, fateretur
 ingenue, se illo tempore, quo te-
 nerum animum invaserant nugæ
 illæ, fuisse omnium quos Sol
 adspicit, stultissimum. *Nihil enim,*
ut Sarisberiensis loquitur, est infe-
licius, quam in eo, in quo minimum
proficias, plurimum laborare.

In Poli-
 cratico.

De disciplinis practicis nihil di-
 cam; ecquis enim ineptias quæsi-
 verit inter eos, qui primi omnium
 animum hominis ad sapientiam &
 virtutem componunt? Quamvis
 nec hic quidem prorsus sterilis
 nobis futurus sit ager, si vel unam
 de affectibus doctrinam confide-
 remus, cum alii in perspiciendis
 aliorum affectibus lynceos oculos,
 alii in frænandis eradicandisque

106 DE CHARLATANERIA

propriis vires Herculeas jactitent. Notæ sunt Stoicorum nugæ, qui sapientem credere neminem, nisi qui perturbationum prorsus expers, hoc est, homo marmoreus aut stipes fuerit. Quos imitati sunt quodammodo Aloysius Lufinus, Lælius Peregrinus, aliique sexcenti, qui ad compescendas suffocandasque feras animi libidines durissimas leges proposuerunt. Et quis nescit nostris temporibus extitisse plures, qui novam quandam artem exploratoriam commenti, intimos mentis humanæ recessus perreptarunt, & iræ, avaritiæ, cupiditatis nunc semiunciam, nunc assem deprehendisse sibi visi sunt. Nec Politici deessent, qui cuncta ad Reipublicæ Platonicæ, quam nusquam nisi forte in Utopia invenerint, formam metientes, beatitudinem nobis, qualem vel Dii invideant, perfectissimam polli-

pollicentur. Sed properandum est ad alias disciplinas.

Succedant itaque Mathematicæ, quæ mentes ordine certo a certis quoque ducunt simplicibusque principiis, unde obscura diluuntur, dissolutaque componuntur, & composita in suas dirimuntur partes: ut hac recta differendi consuetudine mens assuescat semper insistere ipsis rebus, atque ita omnis cogitatio, seriesque omnis argumentorum progrediatur a veris, & mens exuat sibi sensim quod e vulgari iudicio temere ac stulte conceperat, neque deinceps admittat, nisi quod ordine illo expensum fuerit & exploratum. Etsi vero tantum omnino utilitatis habeant illa studia, ut eleganter deduxit ornatissimus Gravina, infunt tamen & plurima, quæ *nec ignorantibus nocent, nec scientiam juvant*. Longum foret, per singulas Matheseos partes ire, in quibus

Gravina
Orat. I.
p. 126.

Lactant.
Epist. 45.
Lib. 6.

me

108 DE CHARLATANERIA

me fateor mediocriter esse verfatum ; Arithmeticos tantum & Astrologos tangam. Atque illi quidem nihil tam immensum putant ac nullo limite circumscriptum, cujus numerum iniri posse desperent ; itaque & cœli stellas & calculos omnes ad littora maris, nescio an non & atomos ac ipsas exhalationum particulas, per analysin infinitorum exactissime computant, & ad sacra conversi ipsum flagellorum, quibus laceratus est sanctissimus Salvator, numerum designant, & in corona spinea mille aculeos numerant, atque ipsius sacrosanctæ Trinitatis mysteria rimati, eam ex numeri ternarii ratione sollicitè explicant ; tum & novam de nihilo doctrinam longe, si Diis placet, utilissimam construunt, & nunc cum Demonio *de quarta parte nihili* argute philosophantur, nunc cum Bouvellio *de plusquam nihilo* vasta volumina con-

Naudé
l.c. p. 7.

Id. p. 14.

p. 15.

conscribunt. Præterea de Sole
 ac Luna & stellis omnibus velu-
 ti de patrimonio suo liberrime
 transigunt. Nam ex quo Hevelius Seleno-
gr. P.
226.
 Lunam accurate dimensus, perele-
 gantes nobis dedit tabulas Geo-
 graphicas Lunares, montesque &
 sylvas, lacus & flumina detexit;
 id sibi reliquum putavit Ricciolus,
 ut novum hunc Orbem in certas
 provincias distribuere, & unam
 Copernico, alteram Galilæo, terti-
 am Keplero assignavit, sibi ipsi ve- In Al-
mag.
204.
 ro tractum optimum ac maxime
 conspicuum animo nequaquam
 novercante vindicavit. Isti nim-
 rum sunt, qui non modo Pomum
 Imperiale, Sceptrum Brandebur-
 gicum, Enses Saxonicos & insignia
 alia pro suo in Principes affectu
 cælo inferunt & astris appendunt,
 verum & apotheoicos jura sibi su-
 munt, ac nova consecrandi ratione
 quoscunque velint, sive vivos, sive
 mortuos, inter sidera collocant,
 cujus

IYO DE CHARLATANERIA

cujus quidem assentationis luculentissima afferri possent exempla, nisi parcendum esset nominibus. Præcipue vero hoc loco de iis dicendum esset, qui rerum mortalium omnium eventus ex astris portentosa ratione derivantes, ut lucellum captent, quod volunt, & quibus volunt, vitam, salutem, honores, opes, potentiam, victoriam, sanitatem, sobolem, amicos, conjugia, magistratus & similia prædicunt, & ab iis drachmam petunt, quibus regna pollicentur. Verum de præstigiatoribus istis, qui eo audaciæ processere, ut ipsius Christi horoscopum construerent, & virtutes ejus ac miracula ex eo repeterent, quod Saturnum haberit in Geminis, mortemque ipsam humano generi tam salutarem Martis opus fuisse fabularentur,*

malo

* Notum est Cardanum Christi genesin construxisse, quam cum defendendam suscepisset Jo. Bapt. Morinus in Astrologia Gallica, eam vel hanc ob causam ipsi Christo inscripsit.

ERUDITORUM. III

malo vos, Auditores, e Jo. Pico Libris XII. ad-
 Mirandula, Henrico Cornelio A- versus
 grippa, atque aliis quorum plena Astro-
 sunt de his volumina, accuratius logos.
 cognoscere. de Van-
se. Cap.
31. seq.

Nec magis morabor Physicos,
 quorum aliqui nihil omnino in re-
 bus, quæ sub Sole sunt, inacces-
 sum, nihil impervium putant, adeo
 ut non modo in his, quæ ante
 oculos posita sunt, ad insaniam
 usque scrupulosi sint, verum &
tentare cavas uteri & terebrare
latebras

affueti, in ipsum terræ centrum
 descendant, ignisque subterranei vi-
 res causticas explorent, imo &
 ipsum tentent primum mundi cha-
 os, ac præterea in Luna homines,
 dæmonesque & gehennam quæ-
 rant in Sole.* Tum nemo est in
 his

* Infernales tenebras, quæ nemini hactenus
 mortalium viventi patuere, in Sole lucidissi-
 mo deprehendisse sibi nuper visus est ocula-
 tissimus Anglus Anonymus, de quo vide Acta
 Erud. Anni præsentis M. Martio p. 107. sq.

his rebus paulo nasutior, qui non nova sibi fingat rerum naturalium principia, quibus tanquam firmissimo fundamento Systema Philosophiæ naturalis integrum superstruat, tam parum sæpe sibi constans, ut vix exstructum dementiam prodat Architecti, & ad levissimum venti sufflatum corruat. Nam Thales Milesius, primus sapiens ab oraculo judicatus, ex aqua omnia constare voluit: ejus auditor & in schola successor Anaximander rerum principia dixit infinita: illius autem discipulus Anaximenes infinitum aërem esse rerum principium adstruit. Hipparchus, Heraclitus Ephesius, Archelaus Atheniensis ignem, Anaxagoras Clazomenus infinita principia tanquam particulas minutas & confusas, sed divina mente in ordinem postea redactas, Parmenides calidum & frigidum, tanquam ignem qui moveat, & terram quæ for-

Agrip.
l. c. C.
50.

formet, Leucippus, Diodorus & Democritus plenum & vacuum, Diogenes Libertus aërem, divinæ tamen rationis compotem, Pythagoras numeros, Empedocles litem & amicitiam ac quatuor elementa, Epicurus atomos & inane, Plato ac Socrates Deum, ideas, materiam, Zeno Deum, materiam & elementa, Aristoteles materiam, formam & privationem, & Hebræorum Philosophi materiam, formam & spiritum pro primis rerum principiis venditant. Nec major recentiorum consensus est, quos inter Lincolnensis radios, Reuchlinus Cabalam, Campanella calorem, frigus & spatium, Verulamius instantias, Chymici denique sal, sulphur & mercurium substituunt; ut taceam centum alios, quorum deliria si repetam, vereor ne & aures vestras obtundam, Auditores, & crabrones irriterem. Quid alias memorem Physicorum sententias, ut Sancto-

Naudé
l. c. p.
100.

id. p. 16. rii, qui transpirationis insensibilis quantitatem exactissime ponderabat; Fusilii, qui Jul. Cæs. Vaninum in medio rogo constitutum fumo potius suffocatum quam igne absumptum affirmabat, quoniam, ut loquitur in *Mastigophoro*, ignis multo magis frigidus est, quam calidus; Suisseti, qui tanta subtilitate res naturales explicavit, ut ipse Cardanus, subtilitatis autor, fateretur, *in ejus unico argumento, quod contra experimentum de ratione est, solvendo totam posteritatem laborasse*. Quibus nescio an non accenseri possint Aristotelici, qui suas qualitates occultas tantopere jactitant, Cartesiani, qui bruta animantia sensu prorsus carere, & automati in modum agere somniant, ac nostro tempore Angli quidam, qui in rebus omnibus *vim* quandam *attractive* deprehendisse sibi visi sunt. Et *quæ beatitudo erit mihi proposita*, ut cum Lactantio loquar, *si scivero,*

Lib. 16.
de sub-
tit.

Cap. 8.
Lib. 3.
divin.
instit.

vero unde Nilus oriatur, vel quicquid Physici de cælo delirant? Ceterum non esset forte ab hoc loco alienum de ijs nonnihil commentari, qui ad exemplum Midæ, cuncta quæ contrectant, in aurum converti posse sperant, & bona dilapidant omnia pro lapide, nisi hæc constaret ab aliis jam pridem occupata & explora.

Quamobrem ad Medicos, qua proxima via est, transeo, quibus hoc charlataneriæ vitium adeo familiare & veluti proprium est, ut difficulter admodum distinxeris Empiricos a probis & doctis Medicis. Etenim non ignoramus, optimos quosque e filiis Æsculapii ingenue fateri, admodum instabilem, fallacem & lubricam esse hanc artem, cum & morborum causæ sint incertissimæ, & expeditissima remedia non raro spem Medici fallant. A-

deo ut idem de Medicis dici possit, quod de Haruspibus Cato quon-

116 DE CHARLATANERIA

Cic. Lib.
I. de Nat.
Deor.

dam pronuntiavit, scilicet *mirari se, quod non rideret haruspex, haruspicem cum vidisset.* Nulla certe iis formula solennior præter illam:

*Si vis sanari de morbo nescio quali,
Accipias herbam, sed quam vel
nescio qualem,*

*Ponas nescio quo, sanabere nescio
quando.*

Nam cum omnia profundissime nesciant, suas tamen pillulas, syrupos, guttulas, & nescio quæ alia arcana, ceu panaceas, cunctis propinant, tanta impudentia, ut vel mortuos in vitam se revocatuos polliceantur. Interim pro immensâ, qua valent, potestate impune occidunt, felices utique dicendi, quod prosperos ipsorum successus Sol adspiciat & illustret, adversos autem terra contegat. Exemplum luculentum præbet Andreas Baccius, Medicus Florentinus, artis suæ probe gnarus, sed cerebrosus, qui ad fœminæ cujusdam curam vocatus,

C. Ens
Epid. p.
342.

tus, explorato arteriæ pulsu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit: cumque illa sexaginta tres annos se natam diceret, rejecto ægræ brachio, quam diu, inquit, tu in hoc mundo superesse cupis? & irato similis protinus discessit. Porro cum non ignorent isti, quanta sit vis imaginationis, nunc cum Kennelmo Digby pulverem sympatheticum extollunt, nunc cum Leonardo Turneissero simplicia sub certis cæli constellationibus colligunt, nunc cum Scholiaste Latino Homeri illius versu *τελεγει δ' ἀγορη* Iliad. B. V. 95. *ὑπὸ δ' ἐσεναχέξετο γαῖα* podagram pellunt, aut cum Joanne Floyero Act. Er. 1711. p. 4. nova adhibent horologia, ad quæ pulsuum motum examinant, & cum circulatoribus aliis lotium in consilium advocant, & ex colore, tactu, pene dixerim, etiam ex gustu de morbi constitutione sententiam ferunt? Narrabo vobis rem ridiculam,

culam, Auditores, quam a Viro fide digno ac gravi relatam memini. Jactabat Empiricus quidam, se ex solo urinæ adspectu non solum de morbis omnibus, sed & de illorum causis, quæcunque demum illæ fuerint, sive natura, sive fors tulisset, certissime cognoscere; interea vero ita instruxerat servulos suos, ut callide homines ad se accedentes explorarent & de his, quæ compta haberent, clam ad se referrent. Accedit mulier paupercula cum lottio mariti, quo vix viso, Vir tuus, inquit, per scalas domus infausto casu decidit. Tum illa admirabunda, istudne, ait, ex urina intelligis? Imo vero, inquit Empiricus, & nisi me omnia fallunt, per quindecim scalæ gradus delapsus est. At cum illa, utique viginti se numerasse referret, hic indignatus quærit: num omnem secum urinam attulisset, atque illa negante, quod vasculum materiam omnem non caperet, ira-

itaque, ait, effudisti cum urina
 quinque gradus illos, qui mihi ad
 numerum deerant. *Ecquis vero*
artes omnes edisserat ac technas
ad fallendam plebem excogitatas,
quibus illi vulgo utuntur, quorum
*commune symbolum est: *Mundus**
vult decipi, ergo decipiatur?

Ascendimus ad *JCos* quos *invi-*
ctissimos juris in orbe Monarchas Agta
 superioribus seculis dictos depre- Erud.
 hendimus; & quotusquisque est ho- A. 1702.
 die inter *Doctores* vel *infimi* P. 84. *subsellii,*
 qui non *ex utroque Jure Caesar* ap-
 pellari gestiat? Enimvero *di-*
gnitas in tam tenui scientia quæ Cic. Or.
potest esse? (utor verbis potentissimi pro Mur.
Romanorum Oratoris, non meis)
res enim sunt parvæ prope in singu-
lis literis atque interpunctionibus
verborum occupatæ. Deinde etiam si
quid apud majores nostros fuit in
isto studio admirationis; id enun-
tiatis vestris mysteriis totum est
contemptum & abjectum. Itaque

*irati aliqui, quod sunt veritiz ne die-
rum ratione pervulgata & cognita,
sine sua opera lege posset agi, notas
quasdam composuerunt, ut omnibus
in rebus ipsi interessent. Has vero
notas atque formulas, quas ubi e-
didicerint nostri homines tum jura
omnia se devorasse arbitrantur, idem
Tullius inanissimas prudentiæ,
fraudis autem & stultitiæ plenissi-
mas, nuncupat, totamque eam scien-
tiam ex rebus fictis commentitiis
constare pronuntiat, ac postremo
scite admodum in hæc verba pro-
rumpit: Itaque, si mihi, homini ve-
hementer occupato, stomachum mo-
veritis, triduo me jurisconsultum
esse profitebor. Quæ cuncta mentior
nisi nostris temporibus sint admo-
dum accommodata. Equidem sunt
alii, qui paulo magis supra vulgus
sapientes sollicitius exercent crisin,
& Græca continuo crepant, & cum
hariolationes suas a Codice Pan-
dectarum Florentino, cana sene-
ctute*

ctute venerabili, non profus ab-
 ludere intellexerint, tum vero Diis
 se simillimos arbitrantur. At ve-
 rendum est sane, ne hi ipsi sapius,
 dum in emendandis legibus omne
 ponunt studium, fanas leges cor-
 rumpant, corruptas lacerent pe-
 nitus & pervertant. Sed magis
 tamen illi etiam videntur ridiculi,
 qui quum pro rostris dicendum
 est ac legibus agendum, ne legu-
 leji videantur, veterum Philoso-
 phorum aut Poëtarum sententias
 crebro in medium adducunt; qua-
 lem se audivisse Balsacius alicubi
 testatur disertissimum, ut creditus
 est, fori principem ita differentem:
*Docebit vos, o Procuratores, offi-
 cium vestrum Homerus Iliados K,
 & Eustathius Scholiastes Homeri
 in illos versus, quos memoriter ad
 decem vel duodecim recitabat, nulla
 numerorum & accentuum habita
 ratione. Aliis nec Justinianus, nec
 Tribonianus satis placet, homines,*

Epist.
 sel. Lat.
 p. 272.
 ff.

quippe, si illis credas, ineptissimi & vix obelo digni, qui si Jus naturæ, tantopere hoc seculo decantatum, a nostris hominibus addidicissent, longe aliud ac emendatius Juris corpus nobis dedissent. Itaque nihil admittunt a Legislatore sapienter constitutum & tot judicum calculis firmatum, quod non ad naturæ, quam sibi fingunt, legem dijudicent, quam si quisque rationem sequi pro libidine velit, ecquid tandem æquum aut justum futurum existimatis, Auditores? Alii, cum materia aliqua juris deducenda est, & sive consilium sive sententiam rogantur, omnes omnium Jctorum libros evolvendos sibi putant, totaque citatorum, quæ vocant, plaustra colligunt; quibus suas dissertatiunculas, responsa, decreta non tam ornant, quam onerant. Id quod suo etiam sæculo vidit Erasmus, qui inter eruditos, ait, Jurisconsulti sibi vel pri-

Conf.
Agr. l. c.
C. 91.

Enc.
Mor. p.
96.

primum vindicant locum, neque quisquam alius æque sibi placet, dum Sisyphi saxum assidue volunt, ac sexcentas leges eodem spiritu contexunt, nihil refert quam ad rem pertinentes, dumque glossematis glossemata, opiniones opinionibus cumulantes efficiunt, ut stultum illud omnium difficillimum videatur. Quicquid enim laboriosum, illud protinus & præclarum existimant. Jam de illis dicendum erat, qui *Causidicinam* * seu *Rabulisticam* exercent, artem mentiendi ab Aristotele dictam; isti cum necessitati similes, hoc est, sine legibus sint, literarum tendiculas & aucupia verborum vibrantesque sententiolas sectantur, quibus causas bellissime circumducunt, donec emunxerint penitus suos

* Ita vocat Scioppius, qui ante alios in *Consultat. de Scholar. & studior. ratione*, de artibus Jure-consultorum meretur conferri p. 40. seq.

suos clientes ; aut si id fieri non possit, propter illorum opulentiam, litem ex lite trahunt, a feris demum nepotibus finiendam aut potius deferendam. Longæ sunt lites, longæ ambages & cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem delassare valent Fabium.

Denique dum ad Theologos accedo, præcipua mihi circumspeditione opus esse video, ne, dum Pseudo-Theologos in theatrum produco, eorum tangam sacrum caput, quos profundissima animi religione cum piis omnibus prosequor : quare, etsi nostros nequam fatear omni vitio carere, ab iis tamen potissimum dicendi materiam petere constitui, quorum par fuerat non minus perversos mores quam doctrinam destituisse. Hic itaque illi primum mihi memorandi sunt, qui cum sint flagitiosissimi, pietatis tamen larvam induunt, eoque continuo ad aram

La-

Lavernæ Deæ adgeniculantes exclamant:

*Pulcra Laverna,
Da mihi fallere, da justum san-
ctumque videri,
Noctem peccatis & fraudibus ob-
ice nubem.*

Horat.
Epist.

Hinc tot, ut cum Agrippa loqua-
mur, Stoicæ simiæ, tot insolentis-
sima poscinumia, tot palliata
mendicabula, tot cucullata mon-
stra, barbigeri, funigeri, restiferi,
saccogeruli, loripedes, lignipedes,
nudipedes, atrati, nigritæ, grifones,
albichlamydes, verficolores, mul-
tipelles, linoistolii, retiarii, palliati,
chlamydati, pullati, paludati, præ-
cincti, brachati, ac id genus alio-
rum turba histrionum, qui cum de
rebus humanis nullam fidem ha-
beant reliquam, ob monstrosæ ve-
stis habitum creduntur illis divi-
na, hodieque sacrum religionis
nomen sibi solis usurpant, ac se
Christi sodales Apostolorumque
con-

De Van.
Sc. 20.

126 DE CHARLATANERIA

contubernales jactant : quorum
vita sæpe scelestissima est , avaritia,
libidine, gula, ambitione, teme-
ritate, petulantia & omni scelere
referta, sed religionis prætextu
semper inulta. S. Vitalis lupana-
ria frequentissime ingrediebatur,
scilicet ut meretriculas ad bonam
mentem adduceret, at hoc multo
audacior Robertus de Arbrissellis
cum sacris virginibus, si quæ pul-
ciores illi visæ essent, secure de-
cumbens, quicquid erat titillatio-
num ac prurientium libidinum ve-
lut arietes ad expugnandam casti-
tatem admovebat, nimirum ut de
tot tentationibus eo gloriosius tri-
umpharent. Deinde de illis dici
poterat, qui cum e sacro suggestu
verba faciunt liberrime, nec quen-
quam timent, qui illis palam re-
fragari ausit, non tam illud curant,
quemadmodum officii sui rationes
impleant, quam ut auram popu-
larem captent, eoque in hos, a
qui-

Mara-
narius
p. 129.

id. p. 181.

quibus se haud satis profunda latria coli existimant, satyram perpetuo exercent, & quoscunque volunt, ita depingunt, ut manibus palpari queant; quod dum faciunt, tum demum expergiscuntur, eriguntur, inhiant omnes. Aniles porro fabellas, quas a nugacissimis mulierculis acceperunt, tanta fiducia narrant, ut centum ad minimum rei gestæ testes juratos habere dixeris, quæ nihilominus, si accuratius introspiciantur, mera deprehenduntur mendacia ac deliramenta. Imptimis vero ut plebeculam territent, in portentis fingendis frequentissimi sunt, nunc piscinas clamantes in sanguinem mutatas, nunc puteos sponte sua commotos, nunc ejulatus nocturnos, quæ certissima bellorum, incendiive aut pestis præfagia interpretantur: quibus tamen rebus, si eventu destituantur, valde vereor, ne Atheismum facilius quam morum

128 DE CHARLATANERIA

rum emendationem provehant, & fidem apud prudentiores penitus amittant. Jam si exempla poscitis, non est, ut ea copiosius edisseram, quæ de Nicolao Riccardio, Francisco Panicarola, Thoma Rhedonensi, vulgo Conette dicto, Joanne Capistrano, & clamosissimis hominibus aliis, * narrant Scriptores fide digni; domesticum afferam longe luculentissimum. Venerat

* de Riccardio & Panicarola vide Erythræum Pinac. C. 22. & 46; de Thoma Conette, qui sæpe habuit auditores 20000, tantoque in honore habitus est, ut quocunque iter faceret, magistratus & populus ex urbibus illi velut Principi obviam procederent, vid. Bayle Dict. T. I. p. 891. ed. 1, & de Capistrano refert Manlius Comm. rer. Lusat. MS. L. VC. 78, quod artem gesticulandi tam probe percalluerit, ut ex auditoribus, quos habebat innumeros, illi etiam, qui longissime absentes, ita ut nec verbum percipere possent, largissimas nihilominus lacrymas profuderint. Ceterum in percensendis Pseudo-Theologorum ineptiis otium nobis fecit Erasmus in Encomio Moriae, qui cum ipse fuerit Theologus incomparabilis, non passus tamen est illis ob characterem indelebilem stultitiæ immunitatem concedi.

rat Lipsiam superiori seculo callidissimus impostor, homo Italus, qui Comitem de Pompejis mentiebatur, & se religionis causa huc delatum simulans, diligenter adibat Ministros ecclesiae, ne pecuniae quidem in loco parcens, quod, quanta illorum ad commovendos opulentiorum animos excutendosque loculos vis esset, probe intelligeret. Eo delectabatur ante alios E. S. R. gravissimus dioeceseos nostrae Antistes, eundemque, ceu e Magni Pompeji lumbis justa posterorum serie procreatum, pro ea, qua pollebat, facundia auditoribus suis enixe commendabat. Enimvero cum paulo post audiret, clarissimum Historicum, C. F. F. in familiari sermone asseverasse, quod e certissimis historiarum monumentis constet, jam tum ante mille & quingentos fere annos penitus defecisse stirpem Pompeji Magni; tum vero Antistes denuo

se prorumpens in suggestum, Pompejum suum vehementius extollere & tantum non diris devovere omnes, qui de profapia illius dubitarint, adlegatis in rem suam

Joh. III.
v. 12.

verbis Salvatoris: *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, si dixerero vobis cœlestia, credetis?* Sed manum de tabula.

Quin ad id potius me converto, cujus gratia hanc cathedram conscendi. Nunc enim vos mihi compellendi estis, doctissimi Domini Candidati, qui vestrum in bonis literis studium & industriam Excellentissimis Dominis Examinatoribus abunde probastis, eoque digni estis habiti, quibus suprema in Philosophia laurea a Spectatissimo Facultatis nostræ Decano in hac solenni panegyri conferatur. Quare pro ea, quæ a Serenissimo Principe ac Domino, Domino MAURITIO WILHELMO, Duce Saxonix, Julix, Clivix, Montium, Angriæ & West-

ERUDITORUM. 131
Westphaliæ, Postulato Administratore
Episcopatus Martisburgensis, Landgravio
Thuringiæ, Marchione Misniæ, ut & superioris & inferioris
Lusatiæ, Comite Principali dignitate
Hennebergico, Comite de Marca & Ravensberg,
Domino in Ravenstein, Academiae nostræ
Cancellario perpetuo, Domino meo
Clementissimo, mihi clementissime
demandata est, potestate ego
D. J. B. M. - - & ad hunc actum
constitutus Procancellarius, Vos
Philosophiæ ac Bonarum Artium
Baccalaureos, Te - -

* * *
Vos inquam numero XXX. Philo-
sophiæ ac Bonarum Artium Licen-
tios facio ac creo, factosque re-
nuntio, tribuens vobis jura omnia
quæ huic ordini conveniunt, idque
in nomine Patris & Filii & Spiritus
S. Amen.

Tandem ad Te convertor, Vir
spectatissime, Excellentissime atque

132 DE CHARLATANERIA ERUDIT.

Ampliffime, Domine Ulrice Juni,
Mathematicum in hac Academia Pro-
fessor Publ. celeberrime, ut & Ma-
thematicæ Regiæ, Collegii Maj.
Princ. Collegiate, & h. t. Fac. Philof.
Decanè, Domine Collega, Compa-
rer ac Fautor multis nominibus
colende, tibi que porro potestatem
facio his a me modo renunciatis
Dominis Licentiatis supremos in
Philosophia honores publice & so-
lenni ritu conferendi; Deus
faxit, feliciter!

Pro-

*Programma Declamationi primæ
præmissum.*

DE APPLAUSU ERUDITORUM.

JAM pridem Eruditis observatum est, plausum & acclamationes e theatro in scholas atque auditoria migrasse, & Rhetores olim Sophistasque ac Declamatores cœnis sportulisque datis plausum redemisse, domique aluisse acclamantium & plaudentium chorum, qui dicturo aut recituro semper adesset, prodeuntem comitaretur, & in ipsa etiam deductione acclameret; imo & magnificas potentiorum ædes conduxisse & numerosa posuisse subsellia, quo major alliceretur auditorum numerus; quæ de re Viri omnium confessione doctissimi, Ludovicus Cresfollius ^a *Theatr. Rhet. L. III. C. 20.* & Franciscus Bernardinus Ferrarius, ^b *De veterum Acclam.* pereleganter atque erudite commentati sunt, ut taceam Josephum

& plau-
su L. III.
c. De Ac-
clamati-
onibus
ap. Gro-
nov.
Thes.
Gr. T.
VIII.
Conf. &
Gau-
dentii
Obste-
rix Lit-
ter. p.
70.

phum Laurentium, libelli perexi-
gui c autorem haud prorsus con-
temnendum. Enimvero non mi-
nori hodie cura atque sollicitudine
Eruditi de plausu sibi conciliando
laborant, eoque artibus propemo-
dum utuntur iisdem, quas mi-
mi atque histriones in theatris ad
concitandos populi plausus & ca-
chinnos adhibere consueverunt.
De qua captatione plausus, quam
uno, quanquam barbaro, vocabu-
lo *Charlataneriam* Eruditorum
dixeris, quum in ipsa Magistrorum
Panegyri proxime verba facturus
sim, nunc tantum Programmatis
loco quædam de iis præfari con-
stitui, qui miro quodam ac info-
lito Auditorum applausu sive in
prælectionibus sive declamationi-
bus gavisi sunt. Et ut veteres
prætermittam, ut THEOPHRAS-
TUM Etesium, apud Laert. alios-
que, qui ultra bis vel quater mille
auditores habuere, primus quidem
hic

hic occurrit PETRUS ABÆLARDUS, qui quum in ea incidisset tempora, quibus sordebant bonæ litteræ spississimisque tenebris obvolvebantur, auditores nactus est prope innumeros, qui non ex Gallia tantum universa, verum & Hispania, Italia, Germania, Belgio ac Britannia certatim ad illum convolabant, & rusticationis causa Lutetia emigrantem tanta frequentia comitabantur, ut si ipsi credimus *d. Ope-
rum p.
19. Conf.
Bayle
Di&. Cr.
tit. Fo
ques.* nec locus hospitii, nec terra sufficeret alimentis. Nec minor postea PETRI RAMI applausus fuit, qui cum Aristotelicos fortissime oppugnasset, clarissimæ sectæ, quam plurimi inde, in Germania imprimis, Angliaque & Scotia, secuti sunt, autor exstitit. Is vero, cum aliquando contra Carpentarium vehementius excanduisset, *ubi sunt, inquebat, illa tempora, ubi duo milia hominum, qui Ramum volentes*

e. Nau-
de dans
le Ma-
scurat.
p. 117.

audire, non potuerunt? e Circa eadem tempora florebat in Italia lepidissimum JOANNIS ANTONII CAMPANI ingenium, qui vir quanto hominum concursu Perusiae, cum primum scholas aperiret, declamaverit horas tres, ex ejusdem Epistolis a nobis editis jucundissime patet. Ita enim, ut alia nunc praetermittamus, loquitur f:

f. L. II.
Ep. L. p.
50. ed.
nostra.

XII. Kal. Novembris orationem habui apud Perusinos longe gloriosissimam. Aderat Beneventanus Antistes urbis; aderant & octo & quadraginta: quid tibi dicam Medicos, Grammaticos, Oratores pæne innumerabiles? quales sunt Oratores hodie, si solum non barbære illatineque loquantur. Præterea hominum plusquam tria millia, qui ad me, de quo aliqua præcesserat expectatio, audiendum convenerant frequentia incredibili. Et paulo infra: Effeci, ut totum triduum ingens quidam in civitate stupor ac tumultus

tus esse videretur, omnes me loque-
bantur, digitis me, quocunque irem,
ostendebant. Quin & testatur Michaël

Fernus in Vita Campani, *g* Guidum
 Grammaticum ex eo tempore Peru-

siæ publice docere haud ausum.
 Quanta & Florentiæ eadem ætate

FRANCISCI PHILELPHI fuerit
 existimatio, ipse alicubi *h* gloriosius

prædicat, ubi non tantum ipsas no-
 bilissimas fœminas honorandi sui
 gratia via cedere sibi, verum & audi-
 tores esse quotidie quadringentos &
 amplius, & hos quidem magna ex
 parte viros grandiores & Senatores,
 testatur. De JANO PARRHASIO
 referunt, eum tanto Mediolani plau-
 su docuisse, ut inter juvenes Audi-
 tores Senex Trivultius, summi no-
 minis & autoritatis Imperator,

conspiceretur. *i* Et scribit de se ipso
 ANGELUS POLITIANUS, *k* cum
 Catullum forte Veronæ in officina
 quadam, Viris nonnullis Lite-
 ratis pœne cogentibus, explicaret,

g. Ope-
 ribus
 Ven.
 1502. f.
 editis
 pramif-
 sa.
h. lib. II.
 Epist. 2.

i. Jac.
 Gaddius
 Script.
 non Eccl.
 T. II. p.
 182.
k. in Mis-
 cell.
 Cap. 19.

non minus multos spectata doctrina Viros, quam magnam scholasticorum manum pronis auribus cuncta accepisse ac identidem clamasse: *demissum cœlitus Angelum sibi, qui Poëtam conterraneum interpretaretur.* His proximus JULIUS POMPONIUS LÆTUS fuit, Vir Latini sermonis ac veteris historiæ gloria illustrissimus, qui etsi in familiarî consuetudine hæsitante lingua balbutire solitus est, & tanta tamen eloquentia tamque expedite ac venuste e suggestu ad cupidam juventutem verba fecit, ut auditores a media nocte ad præoccupanda subsellia in auditorium concurrerent. *m* Quod idem ferme de summo Theologo JOANNE MALDONATO testantur scriptores, qui duabus quotidie tribusve horis certatim discipulos subsellia occupasse prius, tradunt, quam ille ludum ingrederetur, sæpeque eum in aperto atque adeo in

l. Paul.
Jov.
Elog.

m. Vignoul
Marville Mel.
d'Hist. &
de Litt.
T. I. p.
326.

in viis publicis docere coactum
 esse, ob multitudinem auditorum,
 quos nullæ exhedræ capiebant. n. An-
 ton. Bi-
 bl. Hisp.
 Nov. T.
 l. p. 558.
 & Teis-
 fier Add.
 aux Elog.
 de Thou
 T. III. p.
 303.
 Quemadmodum vero Maldona-
 tus inter Theologos, ita inter
 Jureconsultos illa ætate JACOBUS
 CUJACIUS, quem per eminenti-
 am *Jureconsultum* appellatum fuis-
 se Thuanus autor est, incredibili
 nationum omnium concursu *o* do-
 cuit, ac id imprimis impetravit, ut
 in tanto Auditorum numero ne-
 mo vel minimum obstrepere ausus
 fuerit. *p* Spectatque huc, quod p. Scali-
 gerana
 2.
 Menagius refert, Cujacium, cum
 Maldonatum, qui prior illum invi-
 serat, resalutaret, *corona octingen-
 torum juvenum stipatum q* proces-
 sisse, quos nunquam non auditores
 habuerit. Sed non inferior Cujacio
 fuit ANDREAS ALCIATUS, q. A la
 tête de,
 800 eco-
 liers. v.
 Mena-
 giana
 Vol. I. p.
 13.
 qui in Epistola ad Calvum ita lo-
 quitur: *Octingentis & eo amplius
 auditoribus profiteor; atque in his
 cum Episcopi, Abbates, Comites
 aliique*

alique proceres sunt, sed & de remotissimis nationibus quam plurimi, qui ob solius Alciati nomen con-

99. Epist.
doct.
Vir. e
Bibl.
Gud. Ep.
3. p. 78.
r. Elog.
L. II. p.
101.

fluxerunt. qq Ita prorsus de FRANCISCO BALDUINO, doctissimo Jcto, refert Sammarthanus, r testis oculatus, quod sæpe eum viderit Lutetiæ profitentem, cum ad ejus auditorium permulti primæ notæ homines, Episcopi, Senatores, Equites libenter & maxima frequentia confluere. Et ut taceam JOANNEM

f. Cl.
Weif.
de fati
Er. in
aula c. 1.
§. 5.

CORRESIUM s, quem Tolosæ jura profitentem quater mille juvenes studiosos audivisse ferunt, reliquis haud immerito subjungimus HIERONYMUM BUCCAFERRUM, Juris in Italia decus, de quo juvat audire Erythræum: *t Duos & quadraginta annos, quibus jus civile docuit, tanti ad eum concursus fiebant, ut non modo locus in subselliis mature occuparetur, verum etiam schola, atque adeo ambulacrum scholæ adjunctum, auditorum frequentia*

z. Pinac.
n. 46.

com-

compleretur: tantum a corona silentium fiebat, ut nemo ne mutire quidem auderet; tam multæ assensiones, tam crebræ admirationes oriebantur, ut qui procul adspexisset, summum esse in schola magistrum & tanquam in scena Roscium intelligeret.

§c. Verum nemo auditorum numero superavit AZONEM Bononiensem, cujus, pristina jura primum revocantis, *celebritas ex omnibus Italiae regionibus excibat auditores*; ita ut Bononiam attraxerit juvenum fere decem millia, ut loquitur elegantissimus. J. V. Gravina. *u* Nec Medici exemplum deest JACOBI SYLVII, qui cum ne gradum quidem Doctoris obtinisset, in ipsa tamen Parisiensi Academia tanto plausu docebat, ut de illo J. Vævræus & caneret:

Quem certa methode medicis de rebus agentem

*Affidue in ludo totius principis terræ,
Mille acri affidue spectabant lumina visæ;*

Quanquam ipse tantummodo auditores

u. De ortu & progr. Jur. Lib. I. n. 157. p. 180.

x. ap. Morell. in vita Sylvi.

y. Praef.
libri de
ossibus.

z. L'E-
sprit de
Guy Pa-
tin. p. 57.

aa. Kö-
nig in
Bibl. p.
527.
bb. Prae-
stant.
Theol.
Effig. &
Elog.
p. 29.

tores numeraverit *circiter quadringentos.* y Cui forte adjungi posset CAROLUS PATINUS, qui cum juvenis admodum cadaver foemini- num cultro Anatomico subjecisset, maximo applausu gavissus est; id quod de illo pater Guido z his verbis testatur: *il a un si grand nombre d' Auditeurs, qu'outre le theatre, la cour est encore toute pleine.* Et quoniam haectenus de Gallis tantum Italiae dictum est, e Germanis nunc producamus PHILIPPUM MELANCHTHONEM, quem auditores interdum mille quingentos habuisse tradunt. *aa* Neque incommode huc referas, quæ de illo refert Jacobus Verheiden: *bb* *Tantus, inquit, studiosorum hic concursus atque frequentia: tanta Ministrorum Ecclesiae & Ludimagistrorum multitudo ex una Melanchthonis schola progressa, ut amplissima Germania vicinæque regiones doctos piosque ministros ac præceptores, bene-*

beneficio Melanthonis, passim suis in locis habuerit, ita ut non immerito ministrorum præceptorumque Pater dictus sit. Ita JOHANNES REUCHLINUS, vulgo CAPNIO, qui inter Melanthonis familiares præcipuus fuit, in Epistola ad Jo. Secerium *cc* fortunam suam prædicat, dum esse sibi scribit in Scholis Græcis & Hebraicis quotidie auditores prope quadringentos, numerumque augeri indies, His addi possent multo plures, ut Eobanus Hessus, aliique, etiam recentiores, qui plausum ut meruerunt, ita nacti sunt longe maximum. Quibus adjungi hoc loco illi etiam possent, qui cum omnium primi plausum meruissent, illo tamen ita destituti sunt, ut, qua hora discipulorum multitudini doctrinæ præcepta tradenda erant, a corona derelicti ante scholæ ostium cum uno aut altero obambularent; id quod de Aldo Manutio disertis verbis testatur Erythnutio

cc. Præmissa est Xenophontis Apologia Socratis Gr. Hagen. 1520. 4. a Secerio edita.

ræus. Cui Paulum Benium, Julium Pacium JC. ipsumque Lipsium, Puteanum aliosque addere possemus; nisi ad id nunc propius accedendum esset, cujus causa hæc præmisimus. Nimirum producimus Viros juvenes, doctrina & moribus admodum excultos XXXIV, quibus, cum hactenus in examinibus studia litterarum nobis probaverint maxime, Bonarum Artium & Philosophiæ Magistri titulum, jura & honores, autoritate ac jussu Scenissimi hujus Academiæ Cancellarii, tum & Spectatissimi Procancellarii, impertire constituimus.

Itaque ut publicam hanc Panegyrim, ad diem proximum IX Febr. celebrandam, sua præsentia illustriorem reddere non graventur, Rectorem Academiæ Magnificum, Comites Illustrissimos ac utriusque Reipublicæ Proceres & Cives ea qua par est observantia rogamus atque invitamus. Dab. Lipsiæ Dom. V. post Epiph. MDCC XIII. *Pro-*

*Programma Declamationi secundæ præmissum.*DE DIGNITATE MAGISTRI;
PRÆSERTIM LIPSIENSIS.

DUm ad capeffendos supremos in Philosophia honores juveniles animos erigere atque incitare constituimus, id agendum nobis videtur, ut nec eorum probemus timiditatem, qui perpetuo ad pedem Heliconis hærentes, dignitates omnes fastidiunt; & fastum reprimamus illorum, qui ad splendidos Magisterii titulos non secus atque ad tiaram vel diadema rapiuntur. Etenim si primam vocis in Romana Republ. consuetudinem contueamur, principes ex omni ordine viros Magistros appellatos fuisse deprehendimus. Habebant Romani *Magistrum Officiorum*, quem sequiori atque ipsa Caroli M. ætate *Magistrum aulae Imperialis*, & hoc tempore in aula

Rom. Pontificis *Magistrum Sacri Palatii* dictum, novimus: *Magistrum scriniorum*, qui *Magistros Memoriae, Libellorum, Epistolarum, Dispositionum* complectebatur: *Magistrum Archivi*, cui *Archeota* successit: *Magistrum Admissionum*, quem *Ostiariorum* postea dixerunt. Quid referam *Magistrum Populi*, seu *Dictatorem*, *Magistrum* porro *curiae, census, societatis, pagorum*, aut *vicorum*, seu *Vico-magistrum*, tum in re sacra *Magistrum Collegii Augurum, Larum, Saliorum, Fani*, denique *Magistros militiae, navium, armorum, equitum peditumve*? Quin & *Magister* erat *plausus*, qui *Musicam* ordinabat, & *Magister bibendi*, qui *leges* ferebat *bibituri*entibus, ut alios *taceam* longe plures. Transit inde nomen ad *scholas*, primaque *Parisiensis Academia* *Magistros* habuit *Scholarum*, quorum princeps *Magistri Maximi* elogio superbiebat. Non memorabo

COS,

eos, qui *Magistri* nomine in re literaria fuere illustres, *Magistrum Sententiarum* Lombardum, *Magistrum Decretorum* Gratianum, *Magistrum Historiæ Scholasticæ* Petrum Comestorem, tum & Græcos, Thomam *Magistrum*, Simeonem *Magistrum* Logothetam, aliosque; illud mihi præcipue visum est memoria dignum, tantam olim Seculo XII. in universa Gallia *Magistri* fuisse existimationem, ut nemo ad suprema in Ecclesia & Republ. munia admitti posset, qui *Magistri* honores non esset consecutus, ipsique Cardinales & potentissimi in curia Regia viri titulum hunc ceteris omnibus anteponerent, quod diserte docet doctissimus Bulæus in *Hist. Acad. Paris. Tomo II. p. 369.* Atque id & alibi evenisse observamus, quoties ipse Princeps amaret bonas litteras, quod Anglorum imprimis Annales testantur. Ita Jacobo I. imperante, Magnæ Britannix Rege,

quem ob singularem in studia ardorem Henricus IV. Galliae Rex *Magistri* (*Mons. le Maitre Jacques*) elogio compellare consueverat, nemo erat paulo in aula spectatior, quin publico ac solenni ritu *Magisterii* honores capefferet; & quo quis fortius sub Carolo I. in obsidione Oxoniensi causam optimi Principis tuebatur, (pugnabant vero certatim pro Rege studiosi juvenes) hoc promptius consequeretur *Magistri*, vel Doctoris titulos ac privilegia, scilicet ne laurea deesset in utroque campo, Martis & Apollinis, strenue decertantibus. Equidem & fuere tempora, cum perexigua haberetur Magistrorum ratio, sive quod Magistelli immenso numero veluti fungi una nocte propullularent, sive quod optimarum literarum amor barbaris & obscuris seculis refrigesceret. Nam & Michaël Montanus suo tempore idem fuisse narrat *Magistri*

Sri atque *Pedante* cognomen,
 teste Hubero *Or. X*, & , si Naudæo
 credimus, in *Dial. le Mascurat p. 6.*
 spectatur Romæ epitaphium, cujus
 hæc inscriptio :

Hic jacet Jodocus,
Qui fuit Romæ coquus,
Magister in Artibus
Et Doctor in partibus ;
De gratia speciali
Mortuus in Hospitali.

Atque ita fit utique, ut nihil sit tam
 eximium, nihil tam laudabile ac
 gloriosum, quod, ubi abusus acces-
 serit, derisioni haud exponatur ac
 despectui. Nostra certe Academia
 eam hæctenus ab æquis rerum arbi-
 tris ipsisque adeo exteris laudem
 obtinuit præcipuam, quod bardos,
 stupidosque ac inficetos & verve-
 cum e patria natos a summis hono-
 rum titulis longissime arceat, iique
 demum docti, probi literisque per-
 polito & subacti vulgo censeantur,
 qui ex alma Lipsiensi Academia

lauream deportarunt. Quodsi vero & jura atque privilegia, quæ nostris competunt Magistris, perpendere paulo diligentius velimus; nullam omnino esse Academiam, quæ cum nostra componi penitus queat, vix erit quisquam qui dubitare aufit. Non urgebo nunc illud, quod *Rex Potentissimus* ceterique *Academiæ Nutritii benignissimi* in Literarum, quæ ad Academiam mittuntur, inscriptionibus (dem Rectori, Magistris, und Doctoribus der Univ. Leipzig &c.) Doctores Magistris postponant, quod olim & a Carolo V. factum fuisse, apud Goldastum in *Const. Imp. p. 245.* legimus. Id enim ex eo ortum constat, quod superioribus sæculis, qui supremum in Theologia gradum consecuti essent, Magistri potius Theologiæ, quam Doctores appellarentur. Idemque in Jure etiam ac Medicina antiquissimis temporibus obtinuisse proclive est, quandoquidem Saeculo

demum

demum XIII. Doctoris vocem audiram fuisse, observarunt viri eruditi. Quamprimum itaque, ut reliqua persequamur, Magister fueris salutaris, nullis tibi ambagibus utendum, nec, quod fit alibi, a præceptore in cathedram inferiorem deducendus es: suprema patet; neque enim decorum est ex hac ipsa, quam jam semel superaveras, rursus ad infima descendere, ut loquuntur leges nostræ; atque ita sumtum quoque compendium facies. Cum probe depugnaveris, nulla ad docendum indulgentia opus habes; utere jure tuo, & ad scholas Philosophicas publice invita juvenes studiosos: nam & lubens volensque Decanus Facultatis nostræ, & gratis, calculum apponet. Licebit vero philosophari libere: dudum enim a nobis exulavit lex crudelis jurandi in verba Magistri; id caveas tantum, ne aut rationem aut sanctam religionem lædas; nugivend-

dulis enim & obscœnis Divini Num-
 minis contemptoribus nullum in
 Philuræa præsidium. Patet hinc
 aditus ad sacros Patrum confessus;
 quoties vel Rector eligitur Acade-
 miæ Magnificus, vel Canonicus, vel
 Syndicus, vel Decemvir, vel Senior,
 vel Assessor Concilii, non erit
 minoris ponderis suffragium tuum,
 etiamsi infimum locum tuearis,
 quam vel Primicerii, vel Secundi-
 cerii, aut cujuscunque e Decempri-
 mis, ut vocabulis utar scholæ vete-
 ris. Deinde habes paratam ad ho-
 nores & præmia viam: nam ubi
 bina disputatione dignum te præ-
 stiteris, adlegeris in consortium
 Assessorum Facultatis Philosophicæ,
 tumque & locus tibi patebit inter
 Quatuorviros in Concilio perpe-
 tuo, quo tota regitur Universitas,
 quem honorem tanti habitum fuisse
 a Viris haud obesæ naris memi-
 nimus, ut quamvis alibi summis
 muneribus præfecti, adduci tamen
 haud

haud potuerint, ut titulum *Assessoris Concilii Lipsiensis Perp.* abjicerent. Et quotusquisque ignorat, sæpissime Magistros nostros, spectatissimis ex omni ordine, etiam Professorio, Viris insuper habitis, in Collegiatorum numerum adscitos, eoque illorum rei familiari pulcre fuisse prospectum. Enimvero hæc ita comparata sunt, ut facile allicere possint Viros juvenes ingenuos, doctos, probos, diligentes, quibus de meliori luto finxit præcordia Titan. Nam cum *Princeps Serenissimus, Dominus, Dn. MAURITIUS WILHELMUS, Dux Saxonie, Julie, Clivie, Montium, Angrie & Westphalie, Postulatus administrator Episcopatus Martisburgensis, Landgravius Thuringie, Marchio Misnie, ut & Superioris ac Inferioris Lusatie, Comes Principali dignitate Hennebergicus, Comes de Marca & Ravensberg, Dominus in Ravenstein, A-*

154 DE DIGNITATE MAGISTRI LIPS.
cademiæ nostræ *Cancellarius*, mu-
nus Procancellarii nuper mihi de-
mandaverit, eoque sub auspiciis
Februarii anni proxime instantis di-
stribuendi a me sint supremi in Phi-
losophia honores, eos tantum hoc
programmata publico invitamus,
qui literis, ut par est, sedulo incu-
buerunt, suaque studia ac doctrinam
Examinatoribus probabunt, ceteros
vero, qui crudis studiis præmia de-
beri autumant, serio obtestamur, ne
sacros cancellos irrumperere & repul-
sæ periculum facere audeant. Valete.
Dabam Lipsiæ Domin. I. Advent.
MDCCXIV.

Errata.

Pag. 26. l. 12. lege *amitteret.*

pag. 39. l. 11. lege *Oedipus.*

pag. 88. l. 23. lege *Valdecensi.*

INDEX RERUM.

A.

Abælardus (Petr.)	135	De Arbriffellis (Rob.)	126
Abeille Abbas.	6	Archelaus.	112
Academiæ Italarum.	11	Archipoëta.	95. seq.
Accius Lucius.	91	De Argæz (Gregor.)	86. 87
Æmylius (Paulus.)	84	Argyrophilus.	51
Æschylus.	6	Ariostus (Lud.)	97. 99.
Alchymistæ.	115	Aristoteles.	52. 113
Alciatus (Andr.)	139	Aristotelici.	114
Aldrovandus (Ulysses)	22. seq.	Arithmetici.	108
Alexander Magnus.	29	Afinius Pollio.	73
Alexander Mammææ		Astrologi.	110
fil.	98	Astronomi.	109
Amasinius.	48	Augustus Imp.	93
Anaxagoras.	69. 112	Azo Bononiensis.	141
Anaximander.	112	Affessor Concilii Lips.	153
Angelutius.	45		
Angli Phil. neoterici.		B.	
	114	Baccius (Andr.)	116
Annæus Viterbiensis.	86	Balduinus (Franc.)	140
Apion Grammaticus.		Balsacius.	121
	23	Bartolus.	14
Apotheosis nova.	109	Benius (Paul.)	144
Applausus eruditorum.		Bentlejus (Rich.)	47
	133. seq.	Bero-	

INDEX RERUM.

Berosus.	86	Cicero.	82. 122
Bibliomania.	35. seq.	Citationes Jctorum.	122
Bourdelotius (Jo.)	31	Concionatores.	126. seq.
Bouvellius.	108	Connette (Th.)	128
Boylius (Car.)	47. 75	Contradicendi studium.	28
Brandenburgicorum origo.	90	Corinna.	7
Britannorum origo.	ibid.	Cornelius (Petr.)	3
Brutus & Cassius.	89	Corresius (Joh.)	140
Buccaferrus. (Hieron.)	140	Corvinus (Messala.)	75
Bullialdus.	14	Cresollius (Lud.)	133
C.		Critica quid?	73
Cagnolus (Belmontes.)	91	Critici.	72. seq.
Cambrorum origo.	89	Crozius.	34
Campanella.	113	Crucimanius (Franc.)	31
Campanus (Jo. Ant.)	136	Cujacius (Jac.)	139
Capellanus (Joh.)	32	D.	
Capistranus (Joh.)	128	Dach (Simon.)	98
Carettonius (Jo. Franc.)	87	Dedicationes.	23. seq.
Cardanus.	110		97
Cariolani, Tragoediae, fata.	5. 6	Democritus.	113
Caroli M. Imper. titulus.	13	Demonsius.	108
Carolus V. Imp.	27	Demosthenes.	82
Cartesiani.	114	Diodorus.	113
Castelvetrus.	8	Diogenes Libertus. Ib.	
Causidicina.	123	Dermatius (Franc.)	41
Christi horoscopus	110	Desportes.	93
Chymici.	113	Digby (Kenelmus.)	117
		Disputationes.	48. seq.
		Doctores quando coeperint?	151
		Dresse-	

INDEX RERUM

Dresserus.	85	Genealogici.	89
Dryden (Joh.)	7	Glareanus (Henr. Lori-	
E.		tus.)	54.98
Eloquentia externa.	83	Gorgias Leontinus.	29
Empedocles.	113	Grævius (Joh. Georg.)	88
Empirici.	9.10.71	Grammatici.	72. seq.
Epicurus.	113	Gronovius (Jac.)	30.41
Epitaphium Magistri.		H.	
102. 149		Hajus (Joh.)	20
Erasmus.	122. 128	Harduinus (Joh.)	33
F.		Henninges (Henr.)	29
Falsariorum exempla.		Henricus IV. Rex Gall.	
86		148	
Fellerus (Joach.)	41	Heraclitus Ephesius.	112
Ferrarius (Franc. Bern.)		Heraclitus.	69
133		Hevelius.	109
Figuræ Logicæ.	101	De la Higuera (Hier.	
seq.		Rom.)	86
De Flandria (Domini-		Hipparchus.	112
cus.)	51	Hispanorum origo.	89
Floccius (Ant. Domin.)		Historici.	84. seq.
86		Homerus.	93
Floyerus (Joh.)	117	Homeri scholiastes.	117
Formula Medicorum.		Huberus (Ulr.)	46
116		I.	
Franckenstein (Chr.		Jacobus I. Rex Angl.	
Frid.)	129	147	
Francius (Petr.)	83	Infernus in Sole.	111
Francorum origo.	90	Inghiramus.	86
Fratres Ros. Cruc.	68.79	De Insulis (Alanus.)	16
Fullerus (Thomas.)	25	Julianus Imp.	89
Furor poëticus.	99	Julius Cæsar.	4
Fusilius.	114	Jureconfulti.	119
G.		JCro.	
Garopolus, Poëta.	28		

INDEX RERUM.

Jctorum tituli.	119	Magistri Lipsiensis jura.	151. seq.
dignitas.	ib.	Malaherba.	93
citationes.	ib.	Maldonatus (Joh.)	138
Jus naturæ.	122	Manutius (Aldus.)	143
K.		Maro (Andr.)	96
Kircherus (Ath.)	38	Mathanasius (Chry-	
seq.		soft.)	26.78
L.		Mathefeos usus.	107
Laberius.	4	abusus.	108
Lætus (Jul. Pompon.)		Maximus Orator.	48
K.	138	Mazonius Jac.	29
Laudes mutæ erudi-		Medici.	115. seq.
torum.	25. seq.	Medicinæ partes.	9
Laurentius (Jof.)	134	Megander (God. Sigfr.)	
Leo X. Pont.	95. 96		90
Leucippus.	113	Meibomius (Marcus.)	
Libertas literaria.	47		31
Lincolniensis.	113	Melanchthon (Phil.)	142
Linguarum studium.	78	Menckenius (Otto)	102
Lipsius.	144	seq.	
Logici.	100. seq.	Mendacia Poëtarum.	99
Ludovicus XIV.	5	Messenius (Joh.)	90
Luisinus (Aloyfius.)		Metallifossor Saxon.	39
	106	Metaphysici.	100. seq.
Lulliana ars magna.	69	Molerius.	5-53
Lullius (Raym.)	103	Monachorum ordines.	
M.			125
Magistri cur Doctoribus		Moralis doctrina.	105
præponantur?	150	Morinus (Joh. Bapt.)	110
Magistri dignitas.	146	N.	
seq.		Nicanor Grammaticus.	
titulus.	ib.		75
contemptus.	148	Nominum mutatio.	11
epitaphium.	102	Nonnus.	99
	149	No-	

INDEX RERUM.

Novitatis pruritus.	27	Protogenes.	69
	67. seq.	Publius Syrus.	4
O.		Puteanus (Ericius.)	24
Oratores.	80. seq.		144
Orbilius.	48	Pythagoras.	113
Ostentatio eruditorum.	29. seq.	Q.	
P.		Quæstiones inanes.	74. 76. 101
Pacius (Jul.)	144	Quernus (Camill.)	94
Palæmon.	48	Quintilianus.	82
Palatius (Joh.)	85	R.	
Panicarola (Franc.)	128	Rabirius.	48
Pansophi.	17	Rabulistica.	123
Pantaleon.	85	Ramus (Petr.)	45. 135
Parmenides.	69. 112	Ranzovius (Henr.)	25
Parrhasius (Janus.)	137	Raritas materiæ.	16
Patinus (Guido.)	9. 142	Reinhartus (Elias Sam.)	49. 129
Peregrinus (Lælius.)	106	Reuberus (Justus)	24
Perizonius (Jac.)	46. 75	Reuchlinus (Jo.)	113. 143
Petrarcha.	97	Rhedonensis (Th.)	128
Philelphus (Franc.)	30. 74. 137	Rhetorica.	80
Physici.	111	Rhetorismus historicus.	82
Pickerstaff (If.)	70	Riccardius (Nic.)	32. 128
Pindarus.	7	Ricciolus.	109
Plato.	82. 113	Richelius Card.	3
Plinius secundus.	18	Robertellus (Franc.)	43
Poëtæ.	90	Rohault (Jac.)	53
laureati.	97	Ronsardus (Petr.)	93
Podagræ remedium.	117	Ruffinus.	89
Poggius Flor.	45	Rüxnerus (Georg.)	85
Politianus (Aug.)	137	S.	
Politici.	106	Sacerdos German.	40
Polygraphi.	21. seq.	Sanctorius.	113
Postellus (Guil.)	68. 79	Sando-	

INDEX RERUM.

Sandovallius (Franc.)	90	Tiberius Imp.	74
Sanrey (Agnus Benignus)	75	Tragœdiæ <i>Le Gid fata.</i>	3
Scaliger (Jof.)	79	Trapezuntius (Georg.)	45
Scaliger (Jul. Cæf.)	12.46	Turneifferus (Leonh.)	117
Scherzerus (Ad.)	49	V.	
Scholasticorum elogia.	14. feq.	Valla (Laur.)	45
Schottus (Andr.)	25	Vaninus (Jul. Cæf.)	114
Schurtzfleischius (Conr. Sam.)	88	Varillas (Ant.)	86
Scioppius (Casp.)	12.42	Verderius (Ant.)	43
Segeri (Jo.) ambitio & vita.	16	Verderius (Claud.)	43
Sejanus.	89	Verulamius.	113
Serlo Logicus.	100	Vestitus eruditorum.	51 feq.
De Serres (Joh.)	33	Vetustatis admiratores.	37
Silo Logicus.	100	Villanus (Nic.)	44
Slatyer (Wilh.)	90	Virgilius.	93
Socrates.	82. 113	Vix attractrix.	114
Sol locus inferni.	111	S. Vitalis.	126
Stoici.	82. 106	Vitilitigia.	48
Stumpfius.	85	Ex Urina judicium.	117
Suiffetus.	114	Urfinus (Fulvius.)	36
Sylvius (Jac.)	141	W.	
T.		Weiffius (Christ.)	81
Taffonus (Alex.)	44	Z.	
Tituli eruditorum.	11. 13	Zabarella (Jac.)	90
librorum.	18. feq.	Zapata (Ant. Lupianus)	86
Thales Milefius.	112	Zeno.	113
Theatri plaufus.	2 feq. 8	Zieglerus (Casp.)	28
Theologi.	124. feq.	Zopyrio Grammaticus.	49
Theophrastus Erefius.	134		
Thevet (Andr.)	79		